LETO VII. / ŠTEV. 42 KRANJ, 16. OKTOBRA 1954

GLAS GORENJSKE

UREJA UREDNIŠKI ODBOR / ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRANJ, SAVSKI BREG 2; TELEFON 478; TEK. RAČ. PRI NB KRANJ-OKOLICA ŠTEV. 624-»T«-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, ČETRTLETNA 100 DIN, MESEČNA 35 DIN / POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 10 DIN

Ob razpravi o komunah

Okrepiti organe ljudske samouprave in jim dati močan političen pečat, naj bo nadaljnje delo Ob. LO in odborov SZDL

Čedalje več ljudi z vse Gorenjske se pridružuje razpravam o ustanavljanju komun. O zadnjih sejah in sklepih gorenjskih okrajev so zvedeli že v sleherni vasi. Volivci že približno vedo koliko komun bo na Gorenjskem in da se bosta združila radovljiški in kranjski okraj, manj pa še razumevajo vsebino komunalnih skupnosti. Aktivisti se trudijo stvari pravilno pojasniti, toda dosti je primerov, ko še sami ne poznajo bistva komun.

Okrajna ljudska odbora v Radovljici in Kranju sta imenovala skupni pripravljalni odbor, iz katerega so ustanovili vrsto komisij z nalogo, pripraviti potrebne elaborate iz gospodarstva, zdravstva, prosvete in ostalih panog. Ves ta material morajo komisije predložiti odboroma do 20. okt. Odbora ga bosta nato preučila in predložila v potrditev ljudski skupščini LRS v obliki izdelanih predlogov.

To so stvari, ki zahtevajo resnega dela in sodelovanja čimveč volivcev. Občinski ljudski odbori v radovljiškem in kranjskem okraju bodo imeli v tem tednu svoje seje, na katerih se bodo pripravili na zbore volivcev, kajti volivci bodo morali povedati svoje mnenje o vseh vprašanjih. Zato bo prav, da ljudski odbori najdejo enotna stališča in pripravijo gospodarske analize, ker bo marsikje treba tolmačiti stanje volivcem. Že dosedanja razprava je pokazala nekaj negativnih pojavov kot so partikularizem, lokalizem in podobno. V Bohinju n. pr. nekateri volivci postavljajo vprašanje gravitacije gozdov. Zavzemajo stališče, da bi morali gozdove na Pokljuki, ki bodo dobili novo cesto iz Bohinja, priključiti bohinjski komuni. Podobno je s tovarno lesne moke v Soteski. Tovarna je bila zamišljena v Soteski, ker tam že obstojajo ustrezni prostori. Ker bo Soteska pripadla po vsej verjetnosti Blejski komuni, nekateri zahtevajo preselitev tovarne lesne moke v Boh. Bistrico. Podobni primeri so tudi v drugih občinah, kjer pride često do izraza borba za dobičkom oziroma priključitev k bogatejšim komunam. Pri odbornikih OLO in članih občinskih ljudskih odborov je čutiti lokalistične tendence in apolitičnost.

Tako ljudski odbori v političnem pogledu niso dosegli svojega namena in je njih delo še vedno preveč formalistično omejeno le na zasedanja itd. Pri občinskih ljudskih odborih pa prepuščajo odborniki vse delo več ali manj le predsednikom in tajnikom. Razen tega sta v zadnjem času prav v zvezi s formiranjem komun nastala še dva škodljiva pojava: nekateri aktivisti so se že utrudili in se zadovoljujejo s tem, da se bodo otresli dela, drugi pa se upirajo temu razvoju v strahu, da izgubijo tisto pomembnost, ki so jo doslej imeli.

To so problemi, ki so lahko zelo nevarni razvoju komun. Zato so na zadnjem sestanku predsedniki ObLO in odborov SZDL za radovljiški okraj sklenili, da tega ne bodo dopustili in da bodo že v tem tednu sklicali seje občinskih ljudskih odborov, pozneje pa tudi zbore volivcev. Predsedniki so sklenili okrepiti organe ljudske samouprave, začeli bodo razpravljati o predlogih za statute bodočih komun, o proračunih ljudskih odborov itd.

Izkoristimo vse možnosti za dvig proizvodnje

Skupna seja obeh zborov OLO Radovljica - Proizvodnja zaostaja za negospodarskimi investicijami - Nesorazmerje med porastom cen in proizvodnje

Na skupni seji obeh zborov OLO Radovljica, ki je bila pretekli teden v Radovljici, so razpravljali o rebalansu družbenega plana in proračuna OLO. Razen tega so potrdili pravila nekaterim gospodarskim organizacijam in sprejeli še vrsto drugih sklepov.

Poročilo o izpolnjevanju družbenega plana za prvo polletje, je podal predsednik gospodarskega sveta OLO tov. **Danilo Bračič**, nakar se je razvila živahna razprava. Analiza izpolnjevanja družbenega plana v okraju je pokazala, da bo le-ta do konca leta presežen v bruto-produktu za 6,8 odstotkov. Tako bodo letos dosegli brutoproizvodnjo v vrednosti nad 28.434 milijonov dinarjev. Zaradi teh ugotovitev so sklenili povečati dajatve za skupnost za 22%. S tem v zvezi pa se bo povečal plačilni sklad za 12.5%. Pri upoštevanju, da se je cena potrošnim predmetom dvignila za 8 do 20% je povišanje plačnega sklada utemeljeno.

Po vsem tem lahko vidimo, da je bil družbeni plan proizvodnje realno postavljen in proizvodnja kot taka ni med letom doživljala večjih sprememb. Zato pa je bil položaj pri finančnem poslovanju precej drugačen in so v mnogih primerih podjetja špekulirala s kalkulacijami in si tako ustvarila določene rezerve.

Za razdelitev dobička med republiko in okrajem, občinami in podjetji je ostalo 1,370 milijonov več, tako da znaša celotni dobiček 4,148 milijonov din. Večja razlika je nastala zaradi večjega dobička in znižanja republiške obveze od 70 na 63.8%, ki jo bodo porabila za investicije in kreditni sklad. S ozirom na večje dohodke so se povečala tudi sredstva za investicije v okrajnem družbenem planu in sicer za okoli 64,500.000 din ter kreditni sklad za skoraj 52 milijonov din. Omenjene investicije bodo v glavnem uporabili za negospodarske investicije tajništva za gospodarstvo v višini 47 milijonov din. za kulturo in prosveto pa 14,600.000 din itd.

Razprava o rebalansu družbenega plana Radovljica, ki je bila dokaj živahna, je pokazala vrsto slabosti in napačnega pojmovanja našega gospodarstva. Odborniki so večkrat postavljali v ospredje interese lastnega kraja zaradi trenutnih potreb, pri tem pa niso upoštevali širših in splošnih interesov področja kot gospodarske celote.

Rebalans je nakazal tudi problematiko, ki se odraža v nesorazmerju med večanjem brutoproizvodnje in akumulacijo ter skladi in med dobičkom in plačami. Brutoprodukt se je v radovljiškem okraju povečal za 6.8%, dobiček pa za 53%. To je vplivalo tudi na zvišanje cen potrošnih proizvodov za 8 do 20%, plače pa so se zvišale v drugem polletju le za 12,5%, kar pomeni, da cene posameznim proizvodom hitreje naraščajo kot sama proizvodnja.

Tako stanje je tudi odraz skrivanja rezerv in napačnih kalkulacij posameznih podjetij. Tudi investicijska politika v okraju ni v skladu s trenutnim gospodarskim položajem. Se vedno se vlaga preveč sredstev v negospodarske investicije, zaradi česar hitreje naraščajo potrebe po proizvodih kot proizvodnja. Iz viškov, ki so bili ostvarjeni, odpade po rebalansu družbenega plana na negospodarske investicije nad 46,500.000 din, medtem ko so vložili v kreditni sklad skoraj 52 milijonov din.

V radovljiškem okraju pa imajo vrsto možnosti za razširitev proizvodnje, kjer bi z majhnimi investicijami lahko pripomogli k povečanju brutoprodukta in vrednosti našega dinarja. Tako je v Bohinju nova opekarna, ki proizvaja opeko slabe kakovosti, z dodatnimi investicijami pa bi lahko kvaliteto in proizvodnjo znatno zvišali. Nerazumljivo je tudi počasno reševanje oziroma zavlačevanje proizvodnje opeke in cementa iz žlindre v jeseniški železarni. Iskati moramo take možnosti, pri katerih bomo z majhnimi investicijskimi sredstvi znatno povečali proizvodnjo. In teh možnosti ni malo.

-ek

Komu koristijo visoko ostvarjeni dobički?

LOMO obsodil podjetja in gospodarske organizacije, ki brez razloga dvigajo cene - Potrebna je še večja družbena kontrola

V torek je bila 31. seja ljudskega odbora mestne občine, na kateri so se zbrali ljudski odborniki, da bi razpravljali o popravku letošnjega družbenega plana in proračuna. Seji so prisostvovali tudi republiški poslanec Ivo Svetina, sekretar MK ZKS Ivo Majdič in še drugi odborniki Okrajnega zbora in Zbora proizvajalcev.

Ostvaritev dohodkov ljudskega odbora je prikazana predvsem po stanju bančnih računov do dne 31. avgusta letos in po dejanskih vplačilih.

Čisti dohodki ljudskega odbora mestne občine za pokritje plana investicij in proračuna so bili že po stanju 31. avgusta izpolnjeni s 87% letnega plana. Tako visoke izpolnitve letnega plana v tem času nismo mogli pričakovati tembolj, ker je običajno glavni dotok sredstev šele proti koncu leta. Če bi bila realizacija normalna, bi morali letni plan doseči le s 66,6%.

Vzrok tako visoko prekoračenemu planu je predvsem v nerealnosti samega plana. Velik del prekoračitve plana pa je tudi v spremembi nekaterih ekonomskih pogojev, ki jih v planu nismo predvideli. To se predvsem monopolizem nekaterih podjetij in zaradi tega — neutemeljeno in nepotrebno zvišanje cen.

Ljudski odbor je sicer zadovoljen z dobljenimi sredstvi, toda popolnoma nezadovoljen z dejstvom, ker so ta sredstva, dobljena od gospodarskih organizacij, rezultat povišanja cen in s tem v zvezi visoko ostvarjenih dobičkov, in ne količinskega povečanja proizvodnje.

Pa poglejmo kako so nekatera podjetja poslovala v prvem polletju in kakšne dobičke so ostvarila:

IZPOLNITEV POLLETNEGA PLANA

	količinsko	bruto produkt	ostvarjeni dobiček
Iskra	59,4%	43%	42%
Roleta	36,9%	37%	183% (!)
Tiskanina	51,5%	84%	109%
Inteks	52,9%	82%	120% (!)
IBI	29,1%	48%	71%
Zvezda	75,3%	69%	641% (!)
Pletenina	55,8%	48%	61%
Standard	39,4%	40%	174% (!)
Planika	36,4%	36%	53%
Sava	44,5%	53%	96%

Tako visoko ostvarjene dobičke nekaterih podjetij je predvsem pripisati povišanju cen izdelkom. Toda vprašajmo se: Ali ima neekonomsko povišanje cen kak smisel, in komu pravzaprav koristi?

Ni delavca, ki ne bi želel čim več zaslužiti. Vendar delavski sveti danes še vedno dostikrat nasedajo raznim »ekonomskim utemeljitvam« po zvišanju cen. Se vedno marsikateri delavec meni, da je s tem, ker je dobil ob koncu polletne ali letne bilance presežek v obliki dobička, dosegel velik uspeh. Delov-

(Nadaljevanje na 2. str.)

Pred ustanovitvijo komun na Gorenjskem

Živahno delo v komisijah

Komisije pripravljajo predloge za razmejitev pristojnosti med komunami in okrajem

Na skupnem sestanku odborniških komisij obeh okrajnih ljudskih odborov na Gorenjskem, ki je bila pretekli teden, so odborniki izvolili posebne podkomisije, ki naj bi pripravile, vsaka s svojega področja, predloge za razmejitev kompetenc med bodočim okrajem in komunami in rešile druge probleme, ki bodo nastali ob novi upravni razdelitvi. Izvoljene so bile komisije za gospodarstvo in družbeni plan, za organizacijo in kadre, za pravne predpise in statute, za prosveto in kulturo in za zdravstvo ter socialno politiko. Komisije so takaj pričele z delom. Prve rezultate njihovega dela danes objavljamo.

Komisija za prosveto in kulturo

Komisija za prosveto in kulturo je na zadnji seji razpravljala o osnutku pravilnika o pristojnosti Sveta za prosveto in kulturo pri bodočem okraju in pri komunah. Po daljši razpravi je komisija sprejela več zaključkov, ki jih bo dala kot predloge v pretres in potrditev okrajnima ljudskima odboroma.

Komisija je bila mnenja, da morajo vse višje in tem sorodne šole ostati v pristojnosti Zveze komun. Prav tako bo potrebno v bodočih komunah povečati število šolskih inšpektorjev, ki bodo vodili evidenco nad delom na terenu.

Vsa pristojnost za nameščanje ali odpuščanje iz službe in podobno, bo prešla na komune. Svet za prosv. in kult. pri OLO pa si bo pridržal le potrebno soglasje v personalni politiki. V upravnih poslih se je SPK pri OLO pridržal pravico intervencije na delo svetov pri komunah. Vse ustanove, ki služijo potrebam komun, pa bodo prešle pod pristojnost komun. Izvzete bodo le ustanove, ki preraščajo okvir komun. Med te je komisija uvrstila med drugim tudi Prešernovo gledališče v Kranju, Mlekarsko šolo, ki služi potrebam vse države, Tekstilno in Ekonomsko srednjo šolo v Kranju ter višje gimnazije v Kranju, na Jesenicah in v Škofji Loki. Poleg teh ustanov pa še zavode v Smledniku, Kamni gorici in Preddvoru ter Kmetijsko šolo v Poljšah. Te ustanove naj bi bile neposredno vezane na OLO, vse druge pa naj bi spadale pod pristojnost komun.

Razširjeno in poglobljeno družbeno upravljanje v šolah in prosvetnih ustanovah sploh, pa bo prepuščeno izključno komunam.

Komisija za zdravstvo

Ta komisija je na drugem sestanku razpravljala o organizaciji službe za posredovanje dela in o socialnem zavarovanju. Nedvomno organizacija posredovalnic za delo v bodočih komunah ne bo najlažja naloga. Problem začasno nezaposlene delovne sile sicer ni zelo pereč, vendar pa zasluži vso pozornost, zlasti ker je v zimski dobi rezmeroma največ ljudi posebno sezonskih delavcev — brez dela.

Komisija je sklenila, naj bi se služba za posredovanje dela na vsak način decentralizirala. V Kranju, Tržiču, Škofji Loki in na Jesenicah, naj bi ustanovili posredovalnico z vsemi pristojnostmi dosedanjih okrajnih posredovalnic. Po manjših, gospodarsko šibkejših komunah pa naj bi bili referenti za posredovanje dela, ki bi bili vezani na sedež najbližje gospodarsko močnejše komune. Tudi te nove posredovalnice naj bi kot doslej vodili upravni odbori.

Dolžnost posredovalnic za delo in posameznih referentov pri bodočih komunah pa bo, da bodo sproti obveščale poslovalnico za delo pri okrajnem ljudskem odboru o stanju nezaposlenosti, ker bo le-ta morala voditi preglede nad stanjem nezaposlene delovne sile na področju vse Gorenjske. Posebno vprašanje je bilo izplačevanje oskrbnin. Komisija je osvojila mnenje, naj oskrbnine, oziroma naloge zanje izdaja tisti, ki bo pač dajal sredstva za te namene. To bodo torej lahko komune, ali pa Zveza komun. Tam, kjer bodo pri komunah samo referenti za posredovanje dela, pa naj bi naloge izdajal Svet

(Nadaljevanje na 2. str.)

Slovensko pristanišče Piran, ki je priključeno k LR Sloveniji

TEDEN DNI PO SVETU

STAVKA V LONDONU

V Londonu še vedno traja stavka 20.000 pristaniških delavcev, vendar se jih je nekaj sto že vrnilo na delo. Stavkati so začeli iz protesta, ker so luške oblasti zaposlile pomorščake pri nakladanju ladij Čusan in Uganda.

SMRTNA KAZEN ZA VOJNE ZLOČINCE

Predsednik vojaškega sodišča je preteklo soboto izrekel smrtno kazen vojnima zločincema Karlu Obergu in Helmuthu Knochenu. Oberg je bil med vojno SS general, poveljnik Pariza, Knochen pa polkovnik in njegov adjutant. Proces proti vojnima zločincema je trajal mesec dni. Obtožena sta bila, da sta kriva smrti več tisoč talcev, za aretacijo nad 114.000 oseb in za pošiljatev nad 80.000 Francozov na prisilno delo v Nemčijo.

TURKI V NEMČIJI

Kancler dr. Adenauer in predsednik turške vlade Menderes, ki je bil te dni na uradnem obisku v Nemčiji, sta v medsebojnih razgovorih o mednarodnem položaju dosegla popolno soglasje. Menderes je izjavil, da bodoče evropske organizacije ne bi smele biti omejene le na ustanovitelje, temveč mora biti omogočena vključitev vanje tudi drugim evropskim državam.

LETALSKA NESREČA

V nedeljo zvečer je v bližini letališča Fairbanx na Aljaski strmoglavilo ameriško letalo, pri čemer je bil en član posadke ubit, trije ranjeni, dva potnika pa sta ostala nepoškodovana.

ARETACIJA

Agenti FBI (ameriška protiobveščevalna služba) so aretirali Josepha Petersena, uslužbenca zelo zaupnega nacionalnega varnostnega biroja. Aretirani je bil obtožen, da je izdajal državne tajne, o katerih menijo, da bi lahko služile neki tuji sili. Petersen je delal v tem uradu 13 let. Organi FBI niso hoteli povedati, kateri državi naj bi Petersen izdajal državne tajne, dejali pa so, da je brez pooblastil razpolagal s tajnimi dokumenti iz let 1948 do 1952.

NOVA OBLAST V HANOJU

Ob izročitvi oblasti vietminškim predstavnikom je bila v Hanoju velika parada sil vietminške vojske, ki je trajala polnih pet ur. Sodelovalo je tudi okoli 800 vojakov slavne 308. divizije, ki je zavzela Din Bien Fu. Po vsem mestu so razobešene zastave in slike Ho Ši Minha.

Živahno delo v komisijah

(Nadaljevanje s 1. str.)

za zdravstvo in socialno politiko pri dotični komuni.

V nadaljevanju je komisija razpravljala o socialnem zavarovanju, vendar ko to poročamo, komisija s svojim delom še ni končala.

Komisija za družbeni plan in gospodarsko analizo

Komisija za družbeni plan in gospodarsko analizo je na svoji seji, ki je bila pretekli ponedeljek, 11. oktobra, v Radovljici, razpravljala o družbenem planu za prihodnje leto, o predlogih za orientacijo dela Uprave za gozdarstvo, Uprave za ceste, bank in zbornic. Razen tega je sklenila, da se izdela perspektivni program investicijskih del za 1955. in 1956 leto z določeno prioritetno razvrstitvijo posameznih objektov.

V razpravi o družbenem planu je komisija ugotovila, da je bil družbeni plan pravilno razdeljen po občinah. Za pravilno razporeditev administrativnega dela proračuna po komunah in določitev tega proračuna za Zvezo komun, pa je potrebno, da predhodno izdela komisija za organizacijska vprašanja in kadre orientacijsko shemo organizacije bodočih komun in Zveze komun s predvidenimi delovnimi mesti in kvalifikacijami uslužbencev.

Sklenili so tudi, da naj se družbeni plan za leto 1935 zaenkrat razporedi po komunah samo količinsko, ker elementi za sestavo podrobnega plana še niso poznani.

V razpravi o ureditvi gozdarske službe je komisija predlagala, naj se lesno industrijsko podjetje Bled razdeli na samostojni podjetji s sedežem na Bledu oziroma v Bohinjski Bistrici. V novem upravnem sistemu naj bi se gozdarska služba organizirala tako, da bi se pri skupnosti komun v Kranju ustanovila Uprava za gozdarstvo, ki bi opravljala zlasti naslednje upravne zadeve:

1. Nadzorovala bi izvajanje Zakona in drugih pravnih predpisov o gozdovih na vsem območju Zveze komun. 2. Skrbela bi, da se izdelajo gozdno gospodarski načrti in le-te predlagala v odobritev Upravi za gozdarstvo LRS. 3. Vsklajala bi predloge družbenih planov gozdarskih revirjev glede gojitve, varstva, izkoriščanja in investicij v gozdovih. 4. Vodila bi gozdni kataster in predpisano evidenco. 5. Izdajala odločbe o upravnih zadevah s področja gozdarstva, hudourništva in lova. 7. Skrbela bi za pravilno urejanje odnosov med gozdnim in pašnim gospodarjenjem. 8. Skrbela bi za strokovno usposabljanje gozdarskega osebja. Vse ostale kompetence naj bi prešle na posamezne komune, oziroma ustrezne organe pri komunah.

Uprava za ceste bi bila pri Zvezi komun in bi prevzemala naročila za rekonstrukcijo cest in za novo gradnjo tako s strani komun kot s strani Zveze komun. Prav tako bi uprava vzdrževala ceste, ki bi prišle neposredno pod upravo Zveze komun in ki naj bi bile naslednje: Lesce—Bled—Bohinj; Bohinj—Rovtarice, Lesce—Begunje—Tržič, Podnart—Lipnica—Kropa—Jamnik. Vse ostale ceste bi vzdrževale komune samostojno.

Reorganizacija poslovne mreže Narodne banke zaenkrat ni predvidena, pač pa bi se v okviru komun tako ustanovile komunalne banke in hranilnice.

Komisija je osvojila tudi predlog trgovinske zbornice, da se zbornica združi in da bo sedež zbornice v Kranju. Prav tako se bo združila tudi gostinska in obrtna zbornica, le da bo sedež prve na Bledu, sedež druga pa prav tako v Kranju.

Komisija za organizacijska vprašanja in kadre

V sredo, 13. oktobra je zasedala komisija za organizacijska vprašanja in kadre. Delo komisije je navezano v glavnem na pokazatelje ostalih komisij kajti le na podlagi zaključkov ostalih komisij more ta komisija delati in prinesti stvarne sklepe. Komisija za organizacijska vprašanja in kadre je svoje delo razdelila na sledeče sektorje:

1. Organizacija upravnih služb. Sem spada ureditev dela Tajništva za notranje zadeve, tožilstva, sodišča, vojnega odseka, gospodarske inšpekcije, katastra, gozdarstva itd. 2. Organizacija gospodarskih združenj. Pri tem treba urediti ustanavljanje in poslovanje vseh zbornic. 3. Organizacija samoupravnih zavodov. Med te zavode spadajo med drugim socialno zavarovanje, zdravstveni zavodi, socialne ustanove, prosvetni zavodi, banke itd. 4. Organizacija ljudskih odborov. 5. Upravno-teritorialna razdelitev. 6. Prehodna organizacija in izvolitev okrajnega ljudskega odbora in ljudskih odborov komun. 7. Organizacijsko tehnična vprašanja. 8. Kadrovska vprašanja in 9. Organizacija statutov, poslovnikov, odlokov itd.

Komisija za organizacijska vprašanja in kadre je po tem vrstnem redu že pričela s svojim delom in bo stvarne zaključke sprejela na svoji prihodnji seji, ki bo 20. oktobra v Radovljici.

Kdo bo dogradil stanovanjske hiše v Tržiču

Lansko pomlad je Bombažna predilnica in tkalnica v Tržiču začela graditi štiri nove stanovanjske hiše - četvorčke, ker je v ta namen imela pripravljena potrebna sredstva. Podjetje je dogradilo 3 hiše do tretje faze in jih v surovem stanju spravilo pod streho, medtem ko je četrto hišo zgradilo do kleti. Delo pa so ustavili že pred tedni, ker podjetje po novih predpisih za gradnjo ni imelo več možnosti. Izgledalo je že, da bodo stavbe čez zimo ostale nedograjene in izpostavljene vremenskim neprilikam. Da bi preprečil večjo škodo in čimprej dogradil vse štiri hiše, je Ljudski odbor Mestne občine Tržič sklenil takoj nadaljevati z gradnjo četrte hiše, kljub temu, da še ni bil rešen problem, kdo bo plačal stroške. Že 14 dni so zidarji pridno na delu in zidovje četrte hiše hitro raste ter bo v 14 dneh že pod streho. Z deli v notranjosti pa bodo nadaljevali tudi čez zimo, le če bodo pravočasno dokončana mizarska dela.

Medtem je ljudski odbor stopil v stik z Bombažno predilnico in tkalnico in razpravljal, pod kakšnimi pogoji naj mestna občina dogradi vse štiri predilniške hiše. V kratkem bodo o tem podpisali pismen dogovor. Vse štiri hiše bo dogradil LOMO. Predvidoma bodo za ta dela uporabili okoli 28 milijonov dinarjev, medtem ko je Predilnica dosedaj vgradila lastnih sredstev v višini 14,000.000 dinarjev. Mestna občina bo pač razpolagala s takšnim številom stanovanj, ki bodo v sorazmerju z vloženimi denarnimi sredstvi.

Enak položaj je tudi z gradnjo stanovanjskih hiš industrije obutve »Peko«. Ljudski odbor je pripravljen prevzeti tudi stanovanjske gradnje tega podjetja in jih dokončati. To bo seveda stvar dogovora.

Delo na šestih stanovanjskih četvorčkih, ki jih gradi mestna občina na zgornji pilarni, hitro napreduje. Tako bo mestna občina imela kmalu na razpolago 40 novih družinskih stanovanj, kar je že lepo število, čeprav je na stan. uradu 300 nujnih prošenj za dodelitev stanovanja.

Temelji za nov dom invalidne mladine

V Kamniku so podrli staro kopališče iz konca prejšnjega stoletja, ko so Kamničani polagali temelje razvoju tujskega prometa. Podjetni Prašnikar je zgradil v Mekinjah kopališče z vodno terapijo po Kneippovi metodi, poleg tega pa še veliko zgradbo s plesno dvorano in vile za stanovanja. Skrbno negovane stezice so preprezale lepo urejen park z visokimi drevesi in kipi ter ličnim ribnikom. Svetovna vojna je napravila konec tujskemu prometu. poslopje pa je propadlo. Novi lastnik ga je poklonil usmiljenim bratom, da bi zgradili zavetišče. Ker so stavbo postavili samo v surovem stanju in jim je zmanjkalo sredstev za dograditev, je darovalec preklical pogodbo in izročil kopališke naprave novi Kopališki družbi. V dolgi pravdi je družba postala lastnik, uredila je kopališče »Neptun«, dograditev hotela pa je preprečila nova svetovna vojna. Okupator je poslopje dogradil v svoje namene, po osvoboditvi pa je našla v njem zavetje invalidna mladina. V podaljšku doma so te dni začeli kopati temelje za novo poslopje, v katerem bo moderna rehabilitacijska ustanova za invalidno mladino. Pri tem so morali podreti staro poslopje s kadnimi kopelmi, edino, ki je še ostalo od starega kopališča iz časov, ko se je dunajska gospoda hodila »knajpat« v Kamnik.

Mladina radovljiškega okraja je dostojno proslavila 35-letnico ustanovitve SKOJ

V nedeljo je bila v Ribnem pri Bledu veličastna proslava 35. obletnice ustanovitve SKOJ, s katero je mladina radovljiškega okraja zaključila vrsto prireditev, ki so jih organizacije pripravile v počastitev revolucionarne mladinske organizacije.

V soboto popoldne so na Bledu odprli tudi razstavo dokumentov o delu in razvoju SKOJ na Gorenjskem. Nedeljske prireditve pa so bile kljub hladnemu vremenu manifestacija predanosti mladine naši socialistični domovini. Že v jutranjih urah je mladina prihajala s kolesi, avtomobili in peš v Ribno, kjer je bila pred desetimi leti skojevska konferenca.

V Ribnem stoji tudi spomenik delavnosti mladinskih organizacij iz povojnih časov. To je zadružni dom, na katerem so v nedeljo dopoldne odkrili spominsko ploščo in ki ga je pomagala graditi mladina vsega radovljiškega okraja. Okoli 11. ure dopoldne pa je bilo nad Ribnim zborovanje, kateremu je prisostvovalo okoli 1500 mladine in drugih udeležencev. Med gosti na slavnostni tribuni sta bila tudi dva člana CK ZKS tov. France Perovšek, tov. Tomo Brejc in člani CK LMS s tov. Rudijem Bregarjem na čelu, predsednik Okrajnega odbora ZB NOV tov. Ivan Bertoncelj, delegaciji mladine iz Kopra in Zagreba in drugi gostje.

Pred živahno razpoloženo mladino je govoril o razvoju in delu revolucionarne mladinske organizacije SKOJ in LMS predsednik Okrajnega komiteja LMS tov. Dušan Stare. Zvezni ljudski poslanec za radovljiški okraj tov. France Perovšek pa je govoril o razvoju socializma pri nas, o gospodarskih naporih, važnih političnih vprašanjih ter o tržaškem sporazumu. Tov. Perovšek je svoj govor povezal z nalogami mladine v prihodnosti, posebno pa v zvezi s poglabljanjem družbenega samoupravljanja in ustanavljanja komun.

Po slavnostnem delu zborovanja so nastopale še številne mladinske kulturne skupine, mladinski pevski zbor z Jesenic, tamburaški zbor z Javornika, folklorna skupina z Bleda, telovadci Partizana z Bleda in Jesenic in drugi. Svečano razpoloženje so dopolnili tudi mladi letalci z Gorenjske, ki so v zraku izvajali svoj program z jadralnima letaloma in motornim letalom, odvrgli dva padalca itd.

Za zaključni del slavja pa je poskrbel Gorenjski kvintet, ki je zabaval na desetine plesalcev.

Komu koristijo visoki dobički?

Ob rebalansu družbenega plana LOMO Kranj

(Nadaljevanje s 1. strani)

ni kolektivi se še ne zavedajo, da so s tem, ker so zvišali cene proizvodom in ustvarili pogoje za delitev dobička, škodovali pravzaprav samemu sebi. Saj smo vendar vsi potrošniki, tako tisti, ki ne delamo v tovarnah, kot sami tovarniški delavci.

S tem, da je posameznik dobil nekaj tisoč dinarjev dobička, je ravno zaradi tega, ker je povišal cene svojim proizvodom, plačeval skozi vse leto tudi ostale potrošne izdelke draže. Dejansko torej delavec nima koristi, temveč le škodo, škode pa ne trpi le on, temveč vsa družba.

Tega bi se morali zavedati delovni kolektivi in predvsem delavski sveti in upravni odbori. Samo s splošnega interesa celotne družbe je treba ocenjevati svoje proizvodne probleme. Večja storilnost, mora biti naše geslo pri delu! Edino ta pot je pravilna, edino po njej bomo prispeli do zvišanja življenjskega standarda našega delovnega človeka.

Sedanje poslovanje naših podjetij omogočajo sicer tudi nekateri splošni ekonomski pogoji in predpisi, katerih spremembo bo predlagal mest. ljud. odbor Okrajnemu ljud. odboru. V svoji resoluciji bo predvsem zahteval spremembo instrumentov pri razdelitvi dohodka.

Ljudski odbor je v nadaljevanju seje razpravljal še o uporabi dodatnih investic. sredstev iz popravka družbenega plana in o obsežni, pereči in zelo resni problematiki gradbenih podjetij. Brez mehanizacije in zadostnega kadra pač ne bo možno izpolniti niti tistih načrtov, za katere obstojajo ustrezna denarna sredstva.

A.

Zbornice in komune

Trenutno je problem ustanavljanja komun brez dvoma najvažnejše politično vprašanje na Gorenjskem. O njih razpravljajo povsod. Živahne razprave so tudi na Zbornicah za trgovino, obrt in gostinstvo, kajti ni vseeno, kakšne bodo bodoče organizacijske oblike teh družbenih organizacij.

O bodočih organizacijskih oblikah sta že razpravljala oba upravna odbora gostinskih zbornic radovljiškega in kranjskega okraja. Na obeh sestankih so prišli do enotnega mnenja, da ima ustanavljanje komun namen približati vsem državljanom družbeno upravljanje. Zato je treba pri reorganizaciji Zbornic ravno tako stremeti za tem, da bi se tudi zbornice kar najbolj približale svojemu članstvu. Tako bi se torej, zasledujoč te namene, morala gostinska zbornica ustanoviti pri vsaki komuni. To pa bi bilo praktično nemogoče, ker bi v ekonomsko šibkejših komunah ne mogle imeti za to posebnega administrativnega aparata. Zaradi tega je bila večina članov mnenja, da bi se za eno, dve oziroma tri komune, med katerimi bi bile seveda tudi šibkejše, ustanovila ena zbornica. Predlagali so, da bi se na področju obeh okrajev ustanovilo 6 gostinskih zbornic in to v Kranju, Tržiču, Škofji Loki, Radovljici, na Bledu in na Jesenicah. Te zbornice bi nato izvolile koordinacijski odbor, ki bi bil le posvetovalni organ. Ker je vzdrževanje administrativnega aparata zbornic tudi zelo pomembno vprašanje, smatrajo nekateri, da bi vse tri zbornice (obrtna, trgovinska in gostinska) imele skupnega tajnika in skupno administrativno osebje. To bi bil le eden izmed predlogov.

Zdi se nam, da to ne bi bila posrečena rešitev, ker je praktično popolnoma nemogoče, da bi en človek obvladal vso obsežno problematiko treh zelo pomembnih gospodarskih panog, že spričo številnih gospodarskih problemov in predpisov. Delo bi tako brez dvoma precej trpelo, ker se tajnik ne bi mogel enako poglobiti v problem vseh treh panog. Zato bi prav gotovo bili člani ene izmed zbornic manj zadovoljni z delom tajnika, kot člani tiste zbornice, katere probleme bi tajnik bolje poznal.

Drugi predlog, katerega je zastopalo precej članov gostinskih zbornic, je, naj bi gostinske zbornice poslovale v sedanjem obsegu in združevale komune na sedanjem področju kranjskega, oziroma radovljiškega okraja. To se pravi, da bi se zbornice enostavno preimenovale v »Gostinsko zbornico za komune . . .«. Menimo, da na osnovi tega predloga ne bi dosegli zaželenega cilja — poglobljenega družbenega upravljanja.

Nekateri pa zastopajo stališče, da naj bi se za celotno Gorenjsko področje ustanovila ena zbornica, ki bi po njihovem mnenju postala uglednejša in bi bila, z ustalitvijo našega gospodarskega sistema, kos vsem problemom gostinstva na Gorenjskem.

Mislimo, da tudi ta rešitev ne bi bila najboljša, kajti če bi imeli le eno zbornico za vso Gorenjsko, bi se ta verjetno še bolj oddaljila od svojega članstva.

V Radovljici so bili nekateri mnenja, naj bi se ustanavljale enotne zbornice za gostinstvo in turizem. To bi bilo po našem mnenju napačno, ker je turizem taka gospodarska panoga, v kateri morajo odigrati enako pomembne vloge tako obrt, trgovina in promet kot tudi gostinstvo.

Iz dosedanje razprave se nekako večina članov zbornice najbolj ogreva za prvi predlog. Izmed vseh treh oziroma štirih je tudi najumestnejši. Vendar bo po našem mnenju nedvomno treba ustanoviti pri Zvezi komun nek koordinacijski odbor, ki bo **moral** dajati pripombe in reševati probleme gostinstva s širšega, splošnega vidika. Seveda pa bi bila njegova pooblastila tako določena z bodočim statutom zbornice.

*

Predvidevajo, da reorganizacija obrtnih zbornic ne bo zahtevala večjih pretresljajev. Obe zbornici bodo spojili, pri posameznih komunah pa bodo imeli predvidoma le administrativne izpostave.

Upravni odbor bodoče obrtne zbornice za Gorenjsko pa naj bi po predlogih izvolil izvršni odbor, ki bi občasno poročal upravnemu odboru o problematiki svoje panoge. To se pravi, da bo treba le v statutu bodoče zbornice narediti nekatere spremembe.

To so seveda šele predlogi posameznih uprav. odborov obeh obrtnih zbornic, nadaljnja razprava pa bo gotovo še dala kak predlog ali pobudo, katere bi se dalo osvojiti.

*

Tudi trgovinski zbornici obeh okrajev, tako radovljiškega kot kranjskega, sta razpravljali o bodočih oblikah dela in organizaciji zbornic. Kljub temu, da sta bili seji ločeni, sta obe zbornici prišli do skoraj enakih zaključkov. Ugotovili so, da bi bila najboljša rešitev enotna trgovinska zbornica za Gorenjsko. Na področju radovljiškega okraja pa bi ustanovili pododbor, ki naj bi bil nekaka izpostava odbora zbornice. Prav tako bi v gospodarsko močnejših komunah ustanovili pododbore, ki bi vodili delo na svojem področju. Za vse ostale komune pa sta bila odbora mnenja, da bi ustanovili pododbore le po potrebi, ki bi jih pokazala praksa.

Vse to pa je zaenkrat šele predlog, o katerem bosta morala razpravljati tudi oba okrajna ljudska odbora. Šele potem bomo lahko govorili o dokončni obliki dela tako trgovinske kot tudi obeh ostalih zbornic.

OBJAVA

Na podlagi člena 27. Uredbe o posojilih za gospodarske investicije (Ur. list FLRJ št. 4/54) in po sklepu LO mestne občine Kranj z dne 12. X. 1954 izdaja Komisija za dodeljevanje inv. kreditov pri LOMO Kranj

R A Z P I S

o pogojih za odobritev investicijskih posojil v skupnem znesku 53,995.000 din iz sredstev sklada za kreditiranje investicij LOMO Kranj

1. Posojila iz sredstev omenjenega sklada lahko dobe gospodarske organizacije, ki so kreditno sposobne in ki izpolnjujejo pogoje po čl. 20 do 23 Uredbe o posojilih za gospodarske investicije.

2. Zahteve za posojila je treba dostaviti na LOMO Kranj, Komisiji za dodeljevanje investicijskih posojil in morajo vsebovati vse elemente, ki jih predvideva čl. 20 navedene uredbe. Pri tem je treba upoštevati, da mora ponudena obrestna mera znašati najmanj 2% in da sme biti odplačilni rok kredita največ 10 let.

3. Gospodarske organizacije, ki jim bo odobreno posojilo, sklenejo v 10 dneh po sprejemu sporočila o odobritvi kredita z Narodno banko — podr. 611 Kranj - mesto kreditno pogodbo.

Komisija za dodeljevanje investicijskih posojil pri LOMO Kranj

Pred volitvami v šolske odbore

Prvič v zgodovini našega šolstva bodo dobili vzgojni zavodi svoja voljena vodstva, ki bodo zagotovila šolstvu povečano skrb za njegove probleme, prebivalstvu komunalnih skupnosti pa garancijo za vnašanje aktualne socialistične vsebine v šolsko delo.

Šolski odbori bodo povsod, kjer je to le mogoče, voljeni neposredno od ljudstva na zborih volivcev. Njihove naloge bodo obsežne. Zajemale bodo celoten kompleks vzgojnih, izobraževalnih, materialnih, socialno-zdravstvenih, kulturno prosvetnih in drugih vprašanj.

Med prvimi nalaga osnutek pravilnika šolskim odborom težko, morda v sedanjem obdobju najtežjo nalogo: skrb za skladnost vzgojnih vplivov. Nobena skrivnost ni, da se vzgojni vplivi še temeljito križajo in da sta si navzkriž mnogokdaj celo dva najvažnejša: šola in dom. Naše šole naj vzgajajo naprednega, delovnega in vseh predsodkov osvobojenega človeka. Pouk na njih je, čeprav ne prav vselej, usmerjen k temu cilju. Vprašanje je le, če je usmeritev k temu cilju zavestna in združena z zadostno vsebinsko poglobljenostjo. Domača vzgoja prihaja s ciljem šolskega pouka mnogokje navzkriž. Posebno v kmečkih predelih, kjer otroka že od drugega razreda osnovne šole silijo na pašo in mu vztrajno zatrjujejo: Tvoj stari oče je znal komajda pisati, pa je živel bolje kot živimo mi. Ali pa: »Kdo bo pa delal, če boste vsi študirali!« Na ta drugi, še precej zakoreninjeni ugovor naletimo tam, kjer še vlada mnenje, da ljudje intelektualnih poklicev ne delajo, da se imenuje delo lahko le težaštvo in da ima tisti, ki dovrši svojo redno šolsko obveznost tako, kot bi jo moral vsak naš otrok — v četrtem razredu gimnazije — že vcepljene lastnosti, da postane »gospod«. Tako se križajo vzgojni cilji v odmaknjenih poljedelskih vaseh. V nekoliko večjih krajih, kjer se meša med socialistično — delavsko — zavest ločen odstotek malomeščanskega mišljenja, pa se starši mnogokdaj ženejo za tem, da bi dovršili njihovi otroci v šolah čimveč razredov in so pripravljeni storiti vse, da bi ta svoj cilj dosegli. Pri tem pa so docela nekritični do sebe in do lastnega otroka. Zaradi takega načina mišljenja tako često naletimo na vprašanje: Kaj si, koliko razredov in kakšno šolo si dovršil? Skoraj redno pa izostaja vprašanje: Ali znaš dovolj (in: ali znam dovolj), da bom lahko dal družbi toliko, kolikor le-ta od mene pričakuje. A to je le ena vrsta križanj, kjer se srečujeta šola in dom. Vse huje je pri vprašanjih religije, razvojnega nauka, socialistične etike in morale. Vskladiti vse te vzgojne vplive res ne bo lahko in tu čaka šolske odbore težavno delo.

Prištejmo le še nekaj [illegible] nalog: socialno-zdravstvena zaščita otrok, organizacija letovanj [illegible] zbiranje sredstev [illegible]zanje, zaposlitev šolske mladine v času počitnic za praktično dopolnitev pridobljenega znanja, zbiranje predlogov za spremembo učnih načrtov in prilagajanje učnih načrtov krajevnim prilikam. Poleg tega pa naj bi šolski odbor vzdrževal stalno zvezo med šolo in starši na eni in med šolo ter celotnim prebivalstvom na drugi strani. Šolski odbori naj bi postali tolmač šolskih potreb v javnosti in tolmač zahtev družbe do šole. To obsežno delo bodo zmogli le, če bodo imeli za seboj stalno pomoč delovnih kolektivov in pomoč vseh tistih činiteljev, ki lahko kakorkoli pomagajo pri reševanju materialnih in vzgojnih problemov.

Nekateri pedagogi so z nezaupanjem sprejeli določila pravilnikov za šolske odbore, ki dajejo le-tem pravico predlagati pohvale, nagrade, namestitve in premestitve učnega osebja ali zahtevajo uvedbo disciplinskega postopka. Tudi to jim ni šlo v račun, da bi mogel šolski odbor pozvati na šolo inšpekcijo ali po svojih članih prisostvovati pouku — seveda brez vmešavanja v šolsko delo. Kako pa naj sicer vodijo in usmerjajo prosvetno politiko v svojem šolskem okolišu, če ne bodo poznali torišča vzgojnega dela. Težave, ki nastopajo pri pouku in vzgoji, so med javnostjo vse premalo znane. Zaradi tega se tudi zelo težko delo pedagogov vse premalo upošteva. Če se bo javnost spoznala s težavami, si od tega prosvetni delavec lahko obeta le korist. Sploh bi kazalo razmišljati o tem, da bi pod določenimi pogoji (tako, da ne bi bila motena šolsko delo in red) odprli šole vsej javnosti. Napore delavcev znamo ceniti šele tedaj, če spoznamo proizvodni postopek v podjetju. Prav nič drugače ni v šoli.

85-letnica smrti pesnika Simona Jenka

Malokdo ve, da je spomin na tega nežnega poeta Sorškega polja tesno vezan na Kranj. V njem ni le preživljal svoja dijaška leta, pač pa je tu tudi služboval in dne 18. oktobra 1869. umrl, v hiši »Na durcah«, na vogalu sedanje Tomšičeve ulice in Poti na kolodvor. Pokopan je na starem pokopališču, kjer je poleg Prešernovega groba ohranjena tudi njegova gomila in spomenik.

Kranj se doslej ni dosti spominjal Simona Jenka. Veliki Prešeren je zasenčil misel na Jenka, sicer manj pomembnega, toda prav tako toplega, čutečega in rodoljubnega lirika, pesnika naše marseljeze »Naprej zastava slave«, mogočne žalostinke »Adrijansko morje« in slovesne »Pobratimije«.

To svojo pozabljivost moramo poslej skušati popraviti. Prav tako spi v naši zemlji kot Prešeren, prav tako je s svojo smrtjo v Kranju poveličal naše mesto. Starega pokopališča ne smemo več imenovati »Prešernov gaj«, pač pa »Gaj pesnikov«. Vsaj malo smo se sicer oddolžili pesniku s tem, da smo našo mestno knjigarno imenovali »Simon Jenko«. Tudi snujoči se »Klub kulturnih in prosvetnih delavcev v Kranju« bo pričel s svojim udejstvovanjem prav na letošnjo obletnico smrti Simona Jenka. V knjigarniških prostorih bo ob tej priložnosti odkrit pesnikov doprsni kip. Tako hitimo popraviti zamujeno.

Pomen Simona Jenka za kulturni razvoj našega naroda je nesporen. Slovenska literarna zgodovina označuje njegovo pesem kot najbolj pristno doživljeno, izredno človečansko in iskreno rodoljubno. Ni imel sicer tiste širine kot svetovljanski Prešeren s svojimi razgledanimi in učenimi mentorji, pač pa je Jenkov pesniški izraz zrasel iz globin naše zemlje, njegova pesem je veren odsev tistih časov, ko se je pričela pri nas zbujati narodna zavest. Njegova lirika je realistična, iskrena, brez zoprnega zanosa, mirna in razumljiva. V svoji pesmi je ozek, kot je bila ozka njegova domačija in njegove osebne razmere, a prav v tem je bistvo tragike Jenkovega življenja.

Rojen 27. oktobra 1835 na Podreči pri Mavčičah ob Savi, se je šolal v Kranju, Novem mestu, v Ljubljani in na Dunaju. Doštudiral je pravo in bil nazadnje v službi kot odvetniški koncipient pri Valentinu Prevcu v Kranju. Komaj trintridesetleten mož je zbolel in 18. oktobra 1869 umrl. Prav kot Prešeren, si tudi Jenko ni utegnil urediti svojega osebnega življenja. Zdvojen nad srečo v ljubezni, je ostal do rane smrti samski in samoten.

Literarno je zrastel Simon Jenko iz kroga »Vajevcev«. Sošolci in vzorniki so mu bili France Erjavec, Valentin Mandelc, Josip Stritar, Ivan Tušek, Valentin Zarnik in nekoliko starejši France Levstik. Učitelj slovenščine mu je bil Metelko.

Jenko je pričel pisati že kot četrtošolec. Do smrti je napisal kakih tri sto pesmi in nekaj del v prozi. Njegove »Pesmi« so prvič izšle l. 1865. Po Jenkovi smrti sta Anton Funtek in Engelbert Gangl izdala njegovo literarno delo v dveh ločenih zvezkih.

Poudarek Jenkove poezije je v treh izrazitih smereh, ki pa se med seboj nevsiljivo prepletajo. Te smeri v Jenkovi pesniški dejavnosti so: rodoljubna, ljubezenska in izpovedna. Grenkoba, slutnja bolezni in večkrat tudi jedka satiričnost so temna osnova njigovih najbolj zrelih pesmi. Za sebe, osebno, je gledal na življenje skeptično, celo pesimistično; na bodočnost domovine pa je zrl z optimizmom, v nadi, da bo doživela lepše dni, ko bo njegov grob že prekrival mah. Jenkova rodoljubna pesem je objela vse jugoslovanske narode (»Od Balkana do Triglava«, »Večer na Savi«), trpel je ob misli na neprebujeno slovanstvo (»Samo«, »Slovenska zgodovina«, »Molitev«). V ljubezenski poeziji je Simon Jenko zadel pristno ljudsko občutje v neizumetničeni obliki. Jenkova ljubezenska poezija je pravi odsev narodne pesmi, zrasle iz slovenske zemlje. Prav zaradi tega pa nam je ta »pevec s Sorškega polja« tako ljub in drag.

Črto Zorec

Postani član Prešernove družbe

Zakaj je bilo Prešernovo gledališče zaprto

V zvezi s člankom »Zakaj je Prešernovo gledališče zaprto«, ki je bil priobčen dne 9. 10. 1954 v »Glasu Gorenjske«, daje uprava PG nekaj pojasnil.

Že samo dejstvo, da je gledališče zaprto za teden dni, ko se je komaj pričela nova sezona, daje obiskovalcu misliti, da tu nekaj ni v redu, zlasti še, ker se je to zgodilo prav v »Tednu otroka«, ko je uprava gledališča obljubila, da bo v ta namen uprizorjenih nekaj predstav Tiemeyerjeve drame »Mladost pred sodiščem«.

Vlogo Nickerta v imenovani drami je igral kot gost Peer Volodja, ki je istočasno vezan tudi v celjskem gledališču. Uprava Mestnega gledališča v Celju nas je 8 dni prej obvestila, da bo celjsko gledališče gostovalo v Beogradu z isto dramo, in to v času od 2. do 9. oktobra t. l. Uprava PG je našla v prezasedbi edino rešitev v tem, da je dodelila vlogo Nickerta tovarišu Cigoju, edinemu članu PG, ki dotlej še ni imel nobene vloge (bil je namreč na orožnih vajah). Vendar je tovariš Cigoj že po treh dneh študija moral na operacijo očesa in tako je alternacija v tej vlogi odpadla. Na drugo rešitev seveda v tem kratkem času ni bilo misliti.

Pisec dalje navaja, da »premajhen ansambel ni vzrok takega stanja«, in vendar je vzrok samo v tem. Gledališče trenutno razpolaga s 4 ženskimi in 6 moškimi močmi, torej skupno z 10 člani ansambla. Uprava gledališča je v tej sezoni angažirala še dve ženski igralki, to sta tov. Skebetova, ki je bila do sedaj v GSP, in pa tov. Siardova, ki bo prišla z Akademije za igralsko umetnost v Ljubljani. Pravilna sestava ansambla pa je približno $^2/_3$ moških in $^1/_3$ ženskih igralskih moči, iz česar vsakdo lahko sklepa, da že sestav sam ne odgovarja. Uprava gledališča že dve leti nazaj stremi za tem, da bi dobila vsaj 4 moške igralce, vedar je bil »lov« za njimi do danes brezuspešen iz enostavnega razloga, ker moških igralcev ni. Šola za igralski kader, to je Akademija za igralsko umetnost v Ljubljani, trenutno ne razpolaga niti z enim moškim igralcem. Preostane še ena rešitev, to je izpopolnitev ansambla z igralci amaterji, česar pa zopet ne dovoli komisija za umetniška vprašanja v Ljubljani. Tako je trenutno stanje v vseh naših gledališčih.

Dejstvo, da so člani ansambla odšli v Celje, je na prvi pogled morda slabo spričevalo za celoten kolektiv oziroma za upravo samo, vendar v tem primeru ne nosi krivde ne prvi ne drugi, nasprotno, želja vsega kolektiva in uprave gledališča je, da bi vsi še nadalje ostali v gledališču. Lahko pa trdimo, da je bil glavni vzrok njihovega odhoda (kar so že sami večkrat omenili) bojazen za obstoj poklicnega gledališča v Kranju, torej finančna stran.

Ta naš odgovor smatramo kot opravičilo in pojasnilo glede nejasnosti o gledaliških problemih v Prešernovem gledališču Kranj.

Uprava

Jesenice

Konec minulega tedna je bil v Celju prvi republiški festival sindikata uslužbencev državnih ustanov Slovenije. Na festivalu je sodelovalo nekaj nad 1000 članov sindikalnih podružnic ali več kot 20 sindikalnih podružnic državnih ustanov vse Slovenije ter nekaj članov sorodnega sindikata iz ostalih republik. Med nastopajočimi je bila tudi folklorna skupina jeseniške Svobode, ki jo sestavljajo člani sindikata Železarne Jesenice.

Umetniška razstava v Kranju

V nedeljo, 10. oktobra, je bila v spodnjih prostorih Prešernovega doma v Kranju odprta razstava oljnatih in akvarelnih slik prof. Ljuba Ravnikarja.

Podobe so slikarjeva najnovejša dela in zopet očitujejo Ravnikarjev topel odnos do gorenjske pokrajine, do našega Kranja in cvetja. Zvestoba do prirodnih form s poetičnim barvnim prizvokom daje tem slikam tisti intimni čar, ki Ravnikarjeva dela približuje tudi preprostim ljudem. Prav posebno lepe so »Cinije« (slika št. 14), »Jez na Sori« (sl. št. 1), »Oljke« (št. 19), »S poti na Sleme« (št. 7), in »Stari Kranj« (št. 22). Nenavaden mojster je Ravnikar v akvarelih, ki zaradi svoje svežosti in čistih lazurnih barv najbolj dojmejo gledalca.

Vsekakor je obilen obisk že prvi dan razstave dovoljna priča, da so ljudje žejni lepote. Zato moramo take razstave obravnavati kot vzgojne činitelje, saj prav ob takih prilikah dvigamo v ljudeh smisel za kulturnost življenja. Naj bi umetniške slike postale potreba in ponos v vsakem stanovanju. Ne le velik bahaški radio in polne kredence porcelana, pač pa tudi umetniške slike na stenah naj očitujejo kulturno stopnjo naših domov.

Razstava bo odprta še ves prihodnji teden, vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 18. ure.

Pogled v notranjost Tekstilnega muzeja v Kranju

Tekstilni muzej v Kranju

Napredek vsake človeške dejavnosti temelji na izkušnjah in dognanjih preteklosti. Ves naš tehnični razvoj je bil mogoč le z izkoriščanjem spoznanj, truda in dela minulih generacij. Sedanjost dobro razumemo, prihodnost tehničnega napredka prav zaslutimo — če vemo za pot, za zgodovino naprav, ki naj bi človeškemu rodu omogočile lepše, lažje in dostojnejše življenje. Zato je pošteno od nas, če priznavamo to častno tradicijo dela, napore in iskanja človeka iz veka v vek. Prav v spoštovanju do dela naših prednikov je etična podlaga zbiranja za razvoj tehnike pomembnih muzealij.

Praktičen smisel pa imajo tehniški muzeji kot koristna pomoč učečim se generacijam. Novi stroji, nove naprave, novi izumi postanejo razumljivejši, če spoznamo njih predhodne faze, preprostejše prototipe in celo manj uspele poizkuse.

Poudariti je treba še splošnoizobrazbeno nalogo, ki jo javnosti dostopne muzejske zbirke nedvomno imajo. Zato je treba muzeje ceniti in upoštevati prav tako kot šolske ustanove.

In prav v današnjem času je nazorni pouk, ki ga nudijo muzeji, nujna dopolnitev teoretičnega pouka na šolah.. To pa tembolj v krajih, kjer želimo usmerjati mladino v določene tehnične poklice, kjer želimo razviti v ljudeh ljubezen, spoštovanje in željo po spoznanju tehničnega napredka, ki edini vodi do prave materialne baze za boljšo bodočnost človeštva.

Te in take misli so nas vodile, ko smo pričeli leta 1953 ustanavljati Tekstilni muzej. Gorenjsko območje, torišče starih suknarjev, Kranj pa še posebej kot središče moderne tekstilne industrije — oboje je naravnost klicalo po ustanovitvi centra, ki naj bi zbiral in ohranjal, kar je za razvoj in zgodovino te industrijske panoge pomembnega. Tekstilni tehnikum v Kranju pa je v svoji 24-letni delovni tradiciji že tudi zbral toliko strokovnih učil, da so postali kabineti zanje pretesni. Odločili smo se torej, da v sklopu šole uredimo nekak zametek bodočemu večjemu in bolje urejenemu Tekstilnemu muzeju. Javnosti smo ta naš mali muzej izročili 6. junija 1954. Poslej je Tekstilni muzej odprt v nedeljah od 10. do 12. ure.

V njem si lahko ogledamo razno orodje, naprave, stroje, listine, knjige in druge predmete, ki so v kakršnikoli povezavi s predilsko, tkalsko, pletilsko, čipkarsko in klobučarsko obrtjo ali pa s tekstilno tehniko in industrijo. Sedaj so zbirke seveda še skromne, toda kljub temu niti te ne morejo biti vse razstavljene, ker so prostori po obsegu še skromnejši. Vendar obiskovalec lahko že danes vidi v muzeju zanimivosti, kot je n. pr. nenavadno lepo tkana vzorčasta egipčanska tkanina iz tretjega stoletja pred našo ero — torej več kot 2000 let staro blago. Nazorno je tudi prikazano pridobivanje svile od svilo-prednih metuljev. Seveda so razstavljena tudi sodobna tekstilna vlakna in niti, kot n. pr. nylon, perlon, terylen in helanca. V drugih vitrinah vidimo vse faze izdelave klobukov iz zajčje dlake, dalje prikaz pletilskih izdelkov in strojev zanje; posebno poučna je zbirka ročnih in strojnih čipk, kjer ne manjka ne domačih idrijskih klekljanih čipk, niti ne znamenitih šivanih čipk s Paga pri Zadru. Precej prostora je namenjenega belokranjskemu platnarstvu. Razstavljeni vzorci platna in vzorčastih tkanin, izdelanih umetno s pomočjo šib in letvic — vse to dokazuje, da domača tkalska obrt še ni v zatonu. Strokovno pomembne so stare sitarske statve in pripadajoče naprave iz Stražišča pri Kranju. Tako je v našem muzeju ohranjen spomenik stari zamrli domači sitarski obrti, ki je že v prejšnjem stoletju preživljala stotine delavskih družin na preiferiji trgovskega Kranja.

Ob nadaljnjem pregledu Tekstilnega muzeja se ustavimo ob kolekciji lepo izdelanih lutk v najrazličnejših ljudskih nošah Jugoslavije. Nazorno vidimo tudi izdelavo preprog in pripadajoče izdelke vozlanih perzijskih in drugih preprog, romunski gobelin, belokranjske pregače ter podobne tkane izdelke.

Na posebni mizi vidimo prikaz tiskanja tkanin z lesenimi šablonami in s pomočjo filmskega tiska. Zanimive so tudi tkane slike, ki vzbujajo vtis finih ujedank ali grafik. Umetniško vrednost imajo nadalje reprodukcije slik raznih nizozemskih, angleških, nemških in francoskih mojstrov-slikarjev, ki so upodabljali predice in tkalke pri delu.

Prostor ne dopušča, da bi naštevali še naprej. Na kratko omenimo le še zbirko posebnih tkanin, tekstilne utensilije, razne statve in navijala, merila in tehtnice, runo, tekstilni zemljevid, stare knjige o vlaknih, zbirko sodobnih strokovnih knjig in skript, vitrino z arhivalijami, tiskopis Župančičeve »Krosne« in Heinejevih »Slezijskih tkalcev«, veliko vozlano preprogo z grbi slovenskih mest, in trgov, umetniški stenski gobelin, zbirko motivov s pirotskih preprog, modele statev, glave raznih tipov navijalnih strojev, reprodukcije peruanskih tkanin itd.

Vsekakor pa so naloge Tekstilnega muzeja v Kranju globlje kot zgolj razstavljanje zbranih predmetov. Arhiv tega muzeja bo moral že v dogledni bodočnosti postati center za ohranjanje iz dneva v dan se izgubljajočih tovarniških arhivalij. V produkciji ljudje ne utegnejo čuvati starih listin, pomembnih za zgodovino njihove industrije. Prav tako bo ena izmed bodočih nalog Tekstilnega muzeja ureditev kartoteke blaga in kolekcij naših tovarn, saj je treba vsaj v malem primerku ohraniti tkanine, ki so včasih in v marsikaterem primeru še danes, pomenile uspeh podjetij in dokazujejo sposobnosti naših delovnih ljudi. Ne bi bilo napak, če bi naš muzej imel v svojih zbirkah tudi primerke tujih tkanin, saj mnogokrat naš tekstilec, ko pride vprašanje izvoza, ne ve ne za v tujini zahtevane širine, gostote in kvalitete blaga, ne za tamkaj uvedene barve in vzorce.

In še eno nalogo si zastavlja Tekstilni muzej: ohraniti spomine in dokaze o nekdanji razvitosti tkalske obrti v naši deželi, saj prav od tod, iz korenin te pozabljene preteklosti izvira posebna ročna in umska sposobnost našega tekstilnega delavstva.

Tako bo Tekstilni muzej postal vez med preteklostjo in sedanjostjo, s svojimi ponazorili posrednik med teorijo in prakso, s sistematskim prikazom izdelave blaga pa vez med strokovnjaki in laiki. Izpolnjujoč te smotre bomo lahko potem pokazali na naš muzej kot na pomemben vzgojni činitelj, kot ljudsko-prosvetno ustanovo.

Črto Zorec

Gospodarske novice iz vse države

OKRAJNA GOSPODARSKA RAZSTAVA V PTUJU

Ptujski okraj se z veliko vnemo pripravlja na svojo III. gospodarsko razstavo, ki jo bodo odprli 4. septembra. Razstava, ki bo odprta do 19. septembra, bo pomenila manifestacijo gospodarskega in kult. prosvetnega napredka vsega ptujskega okraja.

STROJI ZA ZAŠČITO RASTLIN

V Požarevcu gradijo tovarno strojev za zaščito rastlin, ki bo zgrajena že sredi leta 1955. Ta tovarna bo izdelovala tudi opremo za čebelarstvo ter razno sanitarno opremo. Vrednost njene proizvodnje bo okoli 800 milijonov dinarjev letno.

NOV INDUSTRIJSKI SESALEC PRAHU

Zagrebška tovarna »Sila« je izdelala nov industrijski sesalec prahu, ki smo ga do sedaj uvažali iz inozemstva po ceni 18 milijonov dinarjev. Cena domačega sesalca pa znaša le 1,360.000 dinarjev.

TUDI OBUTEV BOMO IZVAŽALI

Kombinat gume in obutve v Borovu je letos izvozil v inozemstvo razne obutve v vrednosti 30 milijonov dinarjev. Trenutno tečejo razgovori še o izvozu v Kenijo, Indijo, Burmo in na Madagaskar.

Mestni muzej v Kranju je pokazal del svojih zbirk

Končno so se vrata Prešernovega doma v Kranju le odprla javnosti. Res, da še ni uspelo hiše, v kateri je umrl veliki pesnik, urediti kot ta naš kulturni spomenik zasluži. Vendar so prostori vsaj za silo, z majhnimi sredstvi pa z veliko skrbnostjo in spoštovanjem, tako pripravljeni, da so javnosti dostopni.

V sobah prvega nadstropja so zdaj začasno urejene zbirke Mestnega muzeja. Seveda to niso vsi eksponati, ki jih poseduje ustanova. Razstavljen je le skromnejši del predmetov; predvsem zato, da bi javnost uvidela, kako nujni so večji prostori za muzej v Kranju. Saj tako tudi v tem pogledu klavrno capljamo za Jesenicami, za Kropo, za Škofjo Loko, za Železniki in za Kamnikom; da omenim samo kraje na Gorenjskem, ki že imajo svoje muzeje.

Posebna soba v Prešernovem domu je namenjena predmetom in listinam iz NOB. — Prav tako je del arheoloških predmetov, po večini izkopanih v zadnjem času, razstavljenih v »gotski sobi« v pritličju.

Dokončna restavracija Prešernovega doma še ni predvidena. Vendar že sedanja zasnova uporabe prostorov nakazuje najboljšo rešitev. Spodaj, v prvih dveh prostorih naj bi bila nekaka »Mala galerija«, kjer bi se vrstile intimne razstave. — Zdaj, n. pr., razstavlja slikar Ljubo Ravnikar, sledile pa bodo razstave »Kranj v sliki« (prikaz upodobitev Kranja od starih časov do današnjega dne), »Numizmatika«, »Stari porcelan in steklo«, »Panjske končnice«, »Staro orožje«, »Ljudska plastika«, »Leopold Layer« itd. itd. To bodo sistematski prikazi dosedanjih zbirk Mestnega muzeja. V »Mali galeriji« pa bodo našle svoj prostor tudi občasne razstave, n. pr., otroške v tednu dedka Mraza, zdravstvene v tednu otroka, literarne, filatelistične, fotografske, skratka vse, kar služi h kulturni vzgoji, pa naj bo to področje umetnosti, znanosti, umetne obrti ali ljudske prosvete. Prešernov dom bodi poslej žarišče vzgojnih pobud na teh področjih.

Pripomniti je treba, da je sedanja ureditev zbirk Mestnega muzeja uspela brez večjih dotacij, zgolj s požrtvovalnim delom tovarišev Avguština, Tomaca, Lampreta in tovarišice Žvanove. Zaslužijo vso pohvalo in vse priznanje, saj s tem smo le prečestokrat tako skopi.

Jakob Kajžar

V ponedeljek popoldne se je zbrala v Ratečah množica Ratečanov in prebivalcev vsega radovljiškega okraja, da se poslovijo od prvega rateškega komunista, borca in tovariša Jakoba Kajžarja. Ob hiši žalosti se je zahvalil pokojnemu Kajžarju za revolucionarno vzgojo Ratečanov zastopnik rateških komunistov. Ob odprtem grobu pa so govorili o njegovih velikih zaslugah za skupnost predsednik občinskega ljudskega odbora v Ratečah Jakob Gregorij, predsednik občinskega odbora ZB Andrej Kerstein in sekretar okrajnega odbora SZDL Ivan Korošec. Žalostinke, ki jih je odpel jeseniški pevski zbor in odigrala javorniška godba, so naznanjale ne le obmejnim Ratečanom, temveč vsemu naprednemu prebivalstvu, da se za vedno poslavlja prvi rateški komunist, bivši podpredsednik okrajnega ljudskega odbora, član Okrajnega komiteja ZKS, član Okrajnega odbora SZDL, član DS Železarne Jeenice, gasilski funkcionar itd., Jakob Kajžar. Njegova številna odlikovanja je izročil ob odprtem grobu pokojnikovi ženi predsednik občinskega odbora ZB Andrej Kerstein.

S smrtjo Kajžarja so izgubili rateški komunisti svojega ustanovitelja. Njegova borba je bila že v stari Jugoslaviji, ko se je boril s starimi protiljudskimi režimi, težka. Ob okupaciji se je med prvimi vključil v narodnoosvobodilno gibanje, in ga vodil, dokler ga fašisti niso zajeli in odpeljali v taborišča.

Obiskali so bivša izseljeniška in koncentracijska taborišča

Delegacija, ki so jo sestavljali člani zgodovinskega odseka ZB radovljiškega okraja in zastopniki ZB Slovenije, se je pred dnevi vrnila s potovanja po Avstriji in Nemčiji, kjer si je ogledala bivša izseljeniška in koncentracijska taborišča. Na Bavarskem so obiskali številne samostane in gradove, ki so služili za izseljeniška taborišča od leta 1942. Ogledali so si tudi taborišče Verenfels, Burghausen, Dingelfing, Frautenhausen in druga, kamor so bili pregnani številni Gorenjci in Štajerci. Pa tudi koncentracijska taborišča kakor Dachau, Gusen, Leitenberg, Hartheim in druga si je delegacija ogledovala na potovanjih. Na dvorišču gradu Hartheim so videli krematorij kot spomenik z napisom: »Kdor je prišel tu notri, ni prišel več živ ven«. Med drugim so si ogledali v Gusenu tudi podzemne rove, ki so jih v dolžini 48 km izkopali taboriščniki. Raznih barak ni več, stražni stolpi v teh uničevalnih taboriščih pa še stojijo. V enem najhujšem koncentracijskem taborišču t. j. v Mauthausenu, so ohranjeni še 4 krematoriji, ogromno grobišče tisočev in tisočev pa priča o nedolžnih žrtvah, ki so bile sežgane v krematoriju. Delegacija si je ogledala tudi bolnico za preizkuse, ki je lepo ohranjena.

V taboriščih Leintenberg in Dachau so namestili s seboj prinešene spominske plošče, ki so jih okrasili z lovorjevim vencem in jugoslovansko trobojnico. Ob vrnitvi so prinesli s seboj tudi zgodovinske predmete za muzej talcev v Begunjih, žale, kosti, žico in podobne rekvizite, ki so jih dobili v posameznih taboriščih. Iz taborišča Leitenberg so prinesli star jugoslovanski grb, ki ga bo skupina bivših taboriščnikov, ki namerava obiskati taborišče, še ta mesec zamenjala z grbom nove Jugooslavije. Člani delegacije so Glavnemu odboru ZB Slovenije hvaležni, ker je organiziral ta obisk v bivša taborišča. Hodili so po stopinjah trpljenja naših zavednih Slovencev in prinesli s te poti važno gradivo za zgodovinski muzej v Begunjah.

Samo malo dobre volje je treba

Na mladinskem taboru, ki je bil minulo nedeljo v Ribnem, je nastopil tudi mladinski pevski zbor, ki so ga sestavljali učenci Metalurške industrijske šole in učenke Vajenske šole z Jesenic. Ta zbor bi kvalitetno in številčno lahko zastopal Jesenice. Žal pa nobena omenjenih šol nima stalnega pevskega zbora, temveč ga sestavijo le po po potrebah za razne proslave in podobno. Kaj če bi se šoli le odločili za uvedbo vsaj ene ure petja na teden, ki bi omogočila, da se zbor obdrži? Zanimivo je dejstvo, da so se na zadnjem roditeljskem sestanku Vajenske šole protivili ustanovitvi pevskega zbora v glavnem mojstri. Verjetno se boje, da bi jih vajenci kulturno nadkrilili ali pa, da bi jih spričo sodelovanja v šolskem zboru ne mogli v dosedanji meri izkoriščati v delavnicah. Nastop, kakršnega je dokazal zbor omenjenih šol na Mladinskem taboru v Ribnem, dokazuje njegovo kvaliteto, zato naj mu mladinska organizacija, Obrtna zbornica in pa inšpektor šole omogočijo stalen obstoj.

NEKAJ ZA NAŠE ŽENE

Kaj nam prinaša moda

Obleke za jesen in zimo, predvsem športne, so v precejšnji meri ohranile lanskoletni slog. Krila so široka, često plisirana ali pa imajo velike naborke. Novosti so podaljšan život, ozka ramena in boki ter ravna, precej kratka krila (40 cm od tal). Rokavi začenjajo prav od ramen, ki so za 5 cm ožja kot so bila doslej.

Tudi plašči se ne prilegajo več telesu, so ravni in široki, spodaj pa se rahlo zožujejo. Jesenski kostimi so večinoma kratki, nekoliko ohlapni. Klasičen moški model je skoraj izginil. Nadomeščajo ga kroji najrazličnejših form. Jopice imajo eno ali dve vrsti gumbov, ki se povsem nesimetrično zapenjajo, krila pa so ozka in dokaj kratka. Čez takšen kostim se uveljavlja širok tričetrtinski plašč, ki sega komaj do kolen.

Novi modeli so po večini iz flanele, sukna, jerseya, predvsem pa iz tweeda, ki ga izdeluje zdaj tudi naša tekstilna industrija in ga lahko dobimo v vseh trgovinah. Barve za jesen in zimo so dokaj svetle. Med novimi barvnimi toni so poleg safirnomodre zlasti še poudarjeni vsi odtenki rdeče (od koralne pa do vijoličaste), kostanjeve, sive in drap barve.

Vložena paprika in srbska solata

Zavri 2 litra vode in 1 del esenca ali pa 2 litra kisa za vlaganje, 12 kdg sladkorja, 12 dkg soli, 2 dcl olja.

V tem prevri lepe, zdrave, očiščene paprike. V vreli vodi naj bodo tako dolgo, da spremene barvo. Recept velja za 4 do 5 kg paprike.

Ohlajene deni v kozarec in jih dobro zaveži.

•

1 kg zelenih paradižnikov, 1 veliko kumaro, 10 zelenih paprik, 1 velik koren, 1 zelnato glavo in 3 velike čebule zrežemo na rezance, osolimo in damo v redko tkan prtič, da se vsa ta zelenjava odcedi. Medtem skuhamo 3/4 litra močnega, z vodo razredčenega kisa, 1/8 litra olja, 2 lovorjeva lista, 3 kocke sladkorja, 10 poprovih in 10 gorčičnih zrn. Ko je to 10 minut vrelo, stresemo v zavrelico še narezano solato, ki naj enkrat prevre. Še toplo napolnimo v kozarce in zavežemo, ko se ohladi.

Drobni nasveti

Krizanteme zalivajte vsak dan z vodo, v katero ste primešali naslednje kemične sestavine: Na 20 l vode vzemite 10 g fosfata, 8 g kalijevega sulfata in 10 g sodinega nitrata. Pri tem pa morate paziti, da tekočina ne pride v dotik z listi in cveti, ki so zelo občutljivi.

Gobo za umivanje dobro očistimo, če jo položimo za nekaj ur v vodo, ki ji dodamo salmijaka (1 liter vode, 5 dkg salmijaka). Potem jo moramo oprati v čisti vodi. Zelo lepo jo očistimo, če natresemo v luknjice boraksa in jo nato poliljemo s kropom. Ko se ta ohladi, gobo operemo še v čisti vodi.

— — —

Zarjavelo vodovodno pipo očistimo s čisto krpo, namočeno v vazelini. Madeže, ki so po tem so ostali, odstranimo z amonijakom. Da bi dobila še lepši blesk, uporabimo čistilni prašek.

Moda

Praktična obleka za šoloobvezno deklico. Pod njo bo lahko nosila bluzo iz blaga ali pa tanek pleten pulover

šport ★ šport ★ šport

Medvodčani potrdili svojo kvaliteto

„Partizan" Medvode tretji v Sloveniji

Tekmovanje v I. republiški košarkarski ligi je končano. Po ostrih borbah je postal prvak »Železničar« iz Maribora, ki je že igral kvalifikacijske tekme za vstop v zvezno ligo. Iz lige pa je izpadel »Partizan« — Šoštanj, ki ni bil dorasel temu tekmovanju.

Košarkarska ekipa medvoškega »Partizana«

Medvode so potrdile kvaliteto in dosegle častno 3. mesto. Pred dvemi leti niso Medvodčani v košarki pomenili prav ničesar. Tako moštvo je imela skoraj vsaka gimnazija. Sedaj pa so že med petimi najboljšimi klubi v republiki, če štejemo še Ljubljano in AŠK!

V ligi so prepotovali nad 1100 kilometrov in od odigranih 10. tekem izgubili le 4. Na splošno lahko rečemo, da je obramba boljši del moštva, kjer se odlikuje predvsem Dolinar. V napadu je igralcev zadosti, vendar ne znajo biti učinkoviti. Za primer lahko povemo to, da so proti Šoštanju vse ostale ekipe dale od 80—150 košev, Medvode pa samo 40!

Kandidati za standardno moštvo so na krilih predvsem Frelih, Knific I. in Knific II. ter na mestu srednjega napadalca Tičar in Čuček.

Lahko pa povemo še to, da tudi pri Partizanu ni vse, kakor bi moralo biti. Menda so zadnji uspehi stopili igralcem »v glavo«. To se vidi po tem, ker jih nekaj sploh ne hodi na treninge, drugi pa samo, kadar se jim ljubi. Pa tudi na tekmah ni prave borbenosti in se imajo za marsikatero zmago zahvaliti izključno boljši tehniki.

Posebno zanimivo je, da v moštvu ni igralca, ki bi bil »spiritus agens« in bi bil zdaleč najboljši, kot je na primer pri AŠK Kristančič. Delno se pred drugimi odlikuje Dolinar, bivši član »Železničarja« - Ljubljana, ki pa zaradi prestane bolezni še ne more igrati »s polno paro«.

Veliko zahvalo so vsi dolžni tudi upravi društva, ki jim je sploh omogočila sodelovanje v ligi.

Končna lestvica I. republiške lige:

Železničar Maribor	— 10	9	0	1	826 : 548	18
Branik Maribor	— 10	6	0	4	778 : 598	12
Partizan Medvode	— 10	6	0	4	516 : 534	12
Odred Ljubljana	— 10	5	0	5	773 : 655	10
Rudar Trbovlje	— 10	4	0	6	527 : 631	8
Partizan Šoštanj	— 10	0	0	10	484 : 997	0

SPORED PRVENSTVENIH NOGOMETNIH TEKEM NA GORENJSKEM

za nedeljo, 24. oktobra 1954

Na Hrušici ob 15. uri — Hrušica -: Tržič; službujoči Palčič.

V Lescah igrišče Prešerna ob 14. uri — Prešeren : Mladost, pionirji; službujoči Vovk. — Ob 15. uri — Prešeren : Mladost, mladinci; službujoči Vovk.

V Kranju igrišče Mladosti ob 9. uri — Mladost : Jesenice; službujoči Gantar. — Igrišče Korotana ob 10. uri — Korotan : Svoboda; službujoči Štromajer. — Ob 12.30 uri — Korotan : Bled, pionirji; službujoči Poljšak. — Ob 13.15 uri — Korotan : Bled, mladinci; službujoči Poljšak.

V Škofji Loki ob 12.30 uri — Ločan : Tržič, pionirji; službujoči Ivan Balderman. — Ob 13.15 uri — Ločan : Jesenice, mladinci; službujoči Ivan Balderman. — Ob 15. uri — Ločan : Bled; službujoči Urh Kalan.

Nepotreben poraz

KOROTAN : IZOLA 0:2 (0:0)

V nedeljski prvenstveni tekmi so si Kranjčani obetali ves izkupiček, vendar so morali položiti orožje pred nekoliko hitrejšimi gosti. V prvem polčasu je imel Korotan veliko več od igre, vendar je napadalna petorica zapravila vse zrele priložnosti. Igralci so vnesli v igro precej hitrosti in poleta, tako da je kazalo, da bo morala Izola premagana zapustiti igrišče. Kljub veliki premoči Korotana pa sta moštvi odšli na odmor brez rezultata. V drugem delu igre pa so pobudo na igrišču nepričakovano prevzeli gostje in vedno bolj nevarno ogrožali vrata Kranjčanov. V enem izmed prodorov je desnemu krilu gostov uspelo doseči prvi gol. Ob malo večji pazljivosti bi vratar, ki je prepozno zapustil vrata, gol lahko preprečil. Kmalu zatem je imel Korotan idealno priliko, da rezultat izenači. Dosojeno enajstmetrovko pa so zastreljali in posledica tega je bila, da so gostje imeli vedno več od igre, domači pa so vedno bolj izgubljali živce. Tudi menjavanje mest med igro je bilo popolnoma brez pomena ter je v moštvo vneslo še več zmede. V zadnjih sekundah igre je desno krilo gostov ponovno izrabilo napako domače obrambe in zabilo drugi gol.

Potek tekme je pokazal, da so Kranjčani najtežjo krizo pravzaprav že preboleli in da je moštvo sestavljeno iz mladih in poletnih igralcev. Le rutine jim primanjkuje in pa v najbolj kočljivih trenutkih — hladnokrvnosti. Seveda moštvo še ni dokončno in bo potrebno še nekaj mest zamenjati z drugimi igralci, zlasti v napadu bi bilo potrebno, da se zamenjata eden ali dva igralca.

Nogomet po Gorenjski

MLADOST : TRŽIČ 4:3 (2:1)

V Kranju na igrišču Mladosti je bila minulo nedeljo odigrana prvenstvena tekma med domačo Mladostjo in Tržičem. Igra je bila polna razburljivih momentov, posebno ko so domači imeli dva gola prednosti, kmalu nato pa so gostje vodili z 2:3. Igra je postala tipično prvenstvena, prava borba za točke. Domačim je uspelo izenačiti in nato zabiti še zmagonosni gol. Rezultat 4:3 v korist Mladosti odgovarja poteku igre.

BLED : PREŠEREN 4:2 (0:0)

V Lescah je gostovalo moštvo Bleda, ki je napravilo pravo presenečenje in domačim odvzelo obe točki. — Leščani so igrali precej nešportno in je sodnik moral dva igralca izključiti. Domačini so zastreljali tudi dve enajstmetrovki.

LOČAN : SVOBODA 4:1 (2:1)

V Škofji Loki je gostovala šenčurska Svoboda. Domači so goste podcenjevali ter so gostje zaradi tega dosegli vodilni gol. Vendar so morali kasneje kloniti.

HRUŠICA : KOROTAN B 6:2

Drugo moštvo kranjskega Korotana je minulo nedeljo izgubilo proti razpoloženim Hrušičanom, ki so zmagali z visokim rezultatom.

Korotan : Prešeren, pionirji 2:0 (1:0)
Korotan : Prešeren, mladinci 4:2 (2:0)
Ločan : Mladost, pionirji 1:0 (1:0)
Ločan : Mladost, mladinci 1:3 (1:2)

Namizni tenis

USPEH PROJEKTORJA

V sredo zvečer je v Kranju gostovala namiznoteniška reprezentanca Švice, ki je nastopila kot klub Silver Star TTC. V ekipi gostov je s svojo izredno obrambno igro navdušil številne gledalce švicarski državni prvak Urchetti. V domači ekipi pa je najbolj ugajal Mile Ahačič, ki bi ob malo večji pazljivosti lahko premagal tudi Urchettija. Zmagali so Švicarji s 5 : 3.

Noč med levi

once je že zašlo in po-
šastne sence so legale na
zemljo, mi pa smo se še
lje prebijali skozi divjino.
gostem mraku smo prispeli
araščenih goščav na ozem-
Kapala v Centralni Afriki,
oči jezeri Bangveolo in
polombo. Bil je že skraj-
as, da se naši sloni, ki so
nas in tovor, odpočijejo.
egel sem na zemljo in se
ril z mrežo za moskite.
moj pametni in zvesti
ki me je spremljal že na
skozi Kongo, se je vle-
k mojim nogam. Visoko
rje nas je varovalo pred
om, ki je pihal z jezera. V
rogu pred menoj so ležali
-nosači, za njimi, nedaleč
pa se je razprostirala ne-
dna stepa. V taborišču je
lin zavladala tišina. Vse ži-
je po napornem dnevu na-
zaspalo.

enadoma sem se prebudil.
lišal sem Bopsija, kako laja
e zunaj taborišča. Zdaj pa
je lajež ponehal, začulo
se je besno renčanje.
spihaj ogenj!« sem rekel
u, ki se je tudi prebudil.
mb?... Lev, ali ne?« me
vprašal nosač, drhteč od
ha.
lišal sem še enkrat Bop-
in sem pomislil: če se je
majhen pes upal iz tabo-
, potem je tam v najslab-
primeru kaka hijena. Po
zaklučku sem se popolno-
pomiril.
ed tem je zagorel ogenj in
alo se je nekako momlju-

nje. Plamen je švignil iznad suhih polen in medla svetloba je obsijala velikega, močnega leva, ki se je sredi taborišča plazil naravnost proti meni. Nosači so poskakali pokonci in preplašeno kričali. Iz mraka je skočil tudi Bopsi in se brez obotavljanja pognal proti levu. Zverina je že dvignila šapo nadme, toda pes je bil hitrejši. Za trenutek je zbegal leva, to pa je bilo dovolj, da sem segel po puški. A še preden sem mogel nameriti, je žival v nekaj dolgih skokih izginila v noč. Prav tako so izginili tudi vsi črnci. Največ se jih je povzpelo na bližnje drevo.

»Še se bo vrnil!« je zaklical z drevesa eden izmed nosačev.

Zavidal sem črncu, ker je bil na varnem. Ob nemirni svetlobi ognja se ni dosti razločilo, tako da je bilo skoraj nemogoče natanko streljati, to pa ni bila nič kaj prijetna okolnost.

Zažgal sem magnezijevo svečko, ki je za trenutek osvetlila vso okolico. V njenem blesku sem zapazil temnejšo senco, ki se je odmikala po stepi. Več se ni videlo in tudi ne slišalo. Moji fantje so se vračali drug za drugim. Zbrali so se okrog ognja, ga netili vse bolj in bolj in bili so veseli, da sem bil jaz, s puško čez kolena, med njimi.

Čas je potekal počasi. Od vlage in megle, ki je prihajala z jezera, sem bil ves premražen. Prvi od nas je ponovno zaspal Bopsi. Kmalu za njim sem legel utrujen in zaspan tudi jaz in trdno zaspal. Poleg sebe sem položil puško in oster nož.

Strahovit krik enega izmed nosačev me je ponovno prebudil. Na sebi sem začutil nekaj mehkega, kar sem zastonj poskušal odvreči. Bopsi je lajal. Tedaj pa me je nekaj potegnilo z ležišča in sem skoraj izgubil zavest. Ko so se moji spremljevalci zbrali okrog mene, sem sedel nedaleč od svojega ležišča in nisem vedel, kaj se je pravzaprav zgodilo.

Nazadnje se je zdanilo. Sonce se je počasi prebijalo skozi jutranjo meglo. Tedaj sem, po sledovih, ki jih je bilo polno po taborišču in okolici, šele mogel razbrati, kaj se je dogajalo ponoči.

Pet levov se je moralo pripravljati, da napadejo taborišče. Eden med njimi se je priplazil skozi ločje, ki je raslo ob jezeru. To je bila tista zver, ki me je ponoči napadla in me potegnila z ležišča. Verjetno pa je bela mreža proti nevarnim komarjem leva preplašila, ko se je v skoku name zapletel vanjo. V tistem trenutku pa je Bopsi hrabro skočil na zver in lev je, verjetno z željo, da se osvobodi goste mreže, v katero se je bil zapletel, odskočil in ni potegnil s seboj samo mreže, temveč tudi mojo spalno vrečo z menoj vred. Jaz pa sem se tedaj zavalil z ležišča, mreža se je odpela in lev je očitno še bolj preplašen pobegnil. Mreža in moj zvesti mali pes sta mi tisto noč rešila življenje.

Preplah, ki je ob tem nastal v taborišču, ogenj, ki je zagorel, premikanje in glasovi pa so pregnali tudi ostale leve.

Za kratek čas

DOMAČE ZDRAVILO

Jaka, krava mi je zbolela. si že ti dal svoji kravi, ko la bolna?

Terpentin.

teden dni: — Jaka, kravi dal terpentin, pa je pogi-

Moja tudi.

ŠTIRIDESET STOPINJ

Imeli smo vražjo vožnjo Prelaz; strmina je marsikje la do štirideset stopinj.

Nemogoče?! V senci?

Nekaj o kavčuku

Prve vesti o gumiju so prišle v Evropo v 16. stoletju. Širile so se govorice, da imajo Indijanci neke čudne žogice, ki poskakujejo, če jih mečejo na tla. Toda preteklo je veliko vode, preden se je Evropa začela zanimat. in »si zaželela poigrati se s temi žogicami«. To je bilo šele v 18. stoletju, ko se je francoski učenjak in pomorščak La Condamen vrnil s popotovanja po Peruju in Braziliji. S seboj je prinesel snov, iz katere so Indijanci izdelovali žogice. Pripovedoval je: To snov pridelujejo Indijanci iz soka nekega drevesa. Najprej zarežejo skorjo tega drevesa in prestrezajo sok, ki se cedi iz zareze. Sok je podoben mleku. Ko se zgosti, ga posuše in zgnetejo. Tako dobe neko elastično gmoto, iz katere izdelujejo izvrstne čaše, ki jih ni mogoče razbiti. Indijanci izdelujejo iz te snovi tudi čevlje, ki ne prepuščajo vode in so zelo pripravni za močvirske predele južnoameriških pragozdov. To snov nazivajo kavčuk.«

No, tudi po tem se Evropejci niso dosti zanimali za kavčuk, razen botanikov in kemikov. Med njimi je bil tudi Anglež Pristley, ki je leta 1779 odkril, da kavčuk briše sledove svinčnika. Tako so iznašli radirko in odtlej je kavčuk postal blago, ki ga je bilo mogoče dobiti v trgovinah s pisalnimi potrebščinami.

Dandanašnji si ne moremo predstavljati življenje sodobnega človeka brez gume. Ta ga »spremlja od rojstva do smrti«, a niti ni čudno, če pomislimo, kaj vse se izdeluje iz gumija — od dudic za dojenčke pa do avtomobilskih plaščev, izolatorjev, zdravniških rokavic, potapljaških oblek, raznih cevi in številnih drugih proizvodov, kar spomnite se! Če bi natanko proučili zgodovino gumija, bi se gotovo seznanili z veselimi in žalostnimi zgodbami ljudi, ki so prišli v stik s tem tako pomembnim pridelkom svetovnega gospodarstva.

Nekdo je ob neki priliki dejal, da je gumi najvažnejše blago na svetu. Čeprav to ni popolnoma točno, je vendar kavčuk eden najvažnejših artiklov v svetovnem gospodarstvu. Kakor pišejo nekateri strokovnjaki, dolguje celo prva črnska republika Liberija kavčuku svojo neodvisnost.

Danes obstoji okrog petdeset vrst rastlin, ki v glavnem rastejo v tropskih krajih, iz katerih soka pridobivajo kaučuk. Kako naglo je kavčuk prodrl na svetovna tržišča, se vidi iz dejstva, da je okrog polovice 19. stoletja svet porabil 3.000 do 4.000 ton kavčuka, v začetku našega stoletja pa je poraba narasla na 50.000 ton. Vzrok temu je, poleg ostalega, hiter razvoj avtomobilske industrije.

ZANIMIVOSTI

ŠPORTNI REKORDI MANJ VREDNI NA EKVATORJU

Fiziki so ugotovili, da razlika v zemeljski težnosti na različnih delih sveta vpliva na športne rezultate, ki jih isti človek dosega pri enakih pogojih v raznih krajih. Atlet, ki tehta na tečajih 100 kg, je na ekvatorju za četrt kilograma lažji. Osem kilogramska krogla je lažja na ravniku za 20 g. Te razlike so posledica slabše zemeljske privlačnosti na ekvatorju. Raziskovanja so pokazala, da more atlet skočiti v tropskih krajih vedno nekaj centimetrov dlje ali dva do tri centimetre višje. Disk, kopje in kladivo letijo na ekvatorju 20 do 30 cm dlje kot na polih.

VEŠČI GODCI

Auletesi, starogrški godci na dvocevne piščalke, so znali igrati na dvoje takih pihal naenkrat dve popolnoma različni melodiji.

ZBOLJŠANJE SPOMINA

Psihiater J. F. Barnes je v Londonu predaval o najboljših metodah za privzgojitev dobrega spomina. Sredi referata je moral naenkrat prenehati z govorom: več listov svojega rokopisa je pozabil doma!

VARNOSTNE KLJUČAVNICE NA DENARNICAH

Varnostna ključavnica, vdelana v denarnico, je novost ameriške industrije usnjenih izdelkov. Od treh do petih gumbov odpira denarnico samo eden. Če je denarnica ukradena in tat pritisne na napačni gumb, naenkrat glasno zadoni alarmni zvonec. Če najde pravi gumb, je pa latsnik imel smolo.

LETEČA POSTELJA

Znana britanska firma »Rolls-Royce« eksperimentira z izvirno letalsko konstrukcijo- imenovano »Leteča postelja«. Poganjata je dva raketna motorja, vstavljena v okvir s štirimi nogami. Na ploščadi sedi v nekem sedlu pilot, ki letalo krmari. »Leteča postelja« tehta 3,5 tone, se dviguje v zrak popolnoma navpično in tako ne potrebuje dolgih vzletišč, kakor druga letala, razen helikopterjev.

HIŠA — ČEVELJ

V Parku Kamla Nehru v Bombayu stoji najnenavadnejša hiša na svetu. Ima obliko visokega čevlja. V kamen so vklesane celo vrvice in luknje zanje, prav tako kakor na pravem čevlju. Hiša ima pritličje in dvoje nadstropij.

Drugi kraji = drugi običaji

V VSAKI DEŽELI so zakoreninjena določena družabna pravila, ki se jih »dobro vzgojeni« domačini držijo, pa čeprav veljajo enake navade drugod za »nevljudne« ali celo »nemogoče«.

— — —

POGOVOR JE N. PR. V ANGLIJI tvegan podvig, če hočete ostati v mejah otoške vljudnosti. Sami Angleži priznavajo, da je težko svetovati, kakšen naj bo pogovor, da boš izgledal kar najbolj vljuden. Pravijo, da je veliko laže svetovati, česa ne smeš reči in kdaj tega ne smeš uporabiti v pogovoru, da boš pokazal videz pravega gentlemana. Angleški bon-ton n. pr. prepoveduje pogovor pred zajtrkom. To posebno velja za Mornarico Njenega Veličanstva, kjer kroži zgodbica o kaplanu, novincu na ladji, ki je pri zajtrku pozdravil kapitana s prisrčnim »Dobro jutro!«

»Dobro jutro, dobro jutro in dobro jutro!« je zagodel kapitan. »In upam, da bo dovolj blagoslovljenih dobrih juter za vso vožnjo!«

Kdor je povabljen h kaki angleški družini, mora biti točen do minute. Zamuda je hud prestopek družabnih pravil. V družbi se smeta pogovarjati dve osebi le, če ju je tretji med seboj spoznal. Če ni nikogar tu, ki bi obe poznal, ostaneta tiho ves večer. Angleži si tudi ne segajo v roke, kakor pri nas. Nihče ne sme Angležinje pozdraviti, če ni prej le-ta pokazala, da ga pozna.

V FRANCIJI SMETE PRITI na obisk največ četrt ure prepozno. Tu se poročena žena predstavi z imenom svojega moža. — Ona pravi: »Madame Charles Cognac.« Če pa imenuje sebe »Madame Louise Cognac«, vemo, da je ločena. — Francozom se zdi barbarsko kaditi na ulici, kar je v Ameriki vsakdanji prizor.

AMERIČANI POVABIJO svoje goste po navadi v restavracijo, malokrat na dom. Na svojih Coctail-parties se pogovarjajo križem-kražem, vsakdo pride in gre, kadar hoče. Vsakega novo predstavljenega pozdravi prijateljski »hello« in takoj najde enako misleče znance. Tudi tu si ne segajo v roke. S teh družabnih prireditev Američani zginejo, ne da bi se poslovili, medtem ko so Evropejci znani po tem, da se znova in znova poslavljajo — pa še ostanejo.

Pri mizi Američani razrežejo meso na koščke, nož odložijo, desna roka nabada jed, leva pa leži na kolenu (to naj bi izviralo iz časov prodiranja belih naseljencev v ameriške divjine, ko je moral revolver večkrat biti pripravljen na strel tudi med jedjo).

ŠEPAVEC • zgodba o volku •

PO OLAFU ASLAGSSONU PRIREDIL V. DRŽAJ

85

nce so se zgoščale, hkrati pa se je izpre-
o tudi vedenje volkov. Ko se je Bill pri
anju nekega jarka pogreznil v snežni za-
ga je predrzna volkulja napadla. Takoj
zbralo krdelo okoli njega ter ga pozdra-
belimi, ostrimi zobmi. Bill je opazoval
Šepavca, ki je razjarjeno zatulil, skočil,
tovariša, zgrabil neposlušno spremlje-
za tilnik ter jo stresel, da je začela pro-
miljenja... Šepavec se je nato vrnil na
mesto.

86

Čez čas je bil Parker prisiljen nadaljevati pot, zakaj pretila je nevarnost, da mu otrpnejo udi. Takoj za njim so se dvignili volkovi. Eden iz krdela je stalno strmel v njegove oči.

»To je drugi, ki se ga imam bati!« je komaj slišno šepetal Bill.

Ni se motil. Še tisti hip je zaslišal strašno renčanje... Z roko je udarjal okoli sebe ter kričal na vse pretege...

Iznenada pa je Šepavec grozovito zatulil.

87

Vsi pajdaši so se umaknili, samo napadalec ne. Krepko je držal ležečega Billa za lakt.

Šepavec je ponovno zatulil in ker neposlušnež ni popustil, ga je vodnik zgrabil za tilnik ter ga treščil v stran. V svoji norosti se je sestradanec drznil Šepavcu zoperstaviti. Tedaj ga je vodnik zgrabil in nekaj trenutkov kasneje je trmoglavec obležal z raztrganim tilnikom na snežni odeji...

88

Vsi volkovi, izvzemši Šepavca, so planili na mrtvega tovariša. V nekaj trenutkih so raztrgali brata. Medtem je kralj volkov spremljal ter vodil ranjenega moža, svojega največjega sovražnika, v naročje prijateljev, ki so s streli opozarjali nase. Da, strašni volk je spremljal in vodil Billa Parkerja. In ker je dobro vedel, odkod prihaja ropot, mu je mestoma utiral tudi pot. Počasi je stopal ter se od časa do časa prepričal, če mu mož sledi...

Iz sodnih dvoran

Ponovno na zatožni klopi

Pred dnevi se je zagovarjal pred Okrož. sodiščem v Ljubljani 34-letni Ivan Pavlin, že večkrat obsojeni kmečki delavec iz Vaš pri Medvodah. Od leta 1948 pa do danes je skoraj vedno v zaporu.

Čeravno je bil že večkrat obsojen, ni hotel prenehati s tatvinami. Sredi avgusta je ponovno ukradel kolo, vredno 20 tisoč dinarjev, ki je bilo naslonjeno ob zid pred gostilno »Jesih« v Medvodah. Kolo je odpeljal proti ekonomiji in ga skril na skednju.

Na obravnavi je zanikal, da si je hotel kolo prisvojiti in je trdil, da je nameraval vzeti le dinamo.

Obtožen je bil tudi, da je ukradel koso s kosiščem, vredno 700 din in iz odprtega hleva še 3 platnene rjuhe v vrednosti 1200 din, katere je kasneje prodal.

Obtoženi je precej nagnjen h kraji, saj se bo moral zaradi neke druge tatvine zagovarjati še tudi pred sodiščem v Škofji Loki. Na sami obravnavi pa se je zelo nedostojno in predrzno obnašal.

Po daljšem posvetovanju ga je sodišče obsodilo na 1 leto in 4 mesece strogega zapora.

Zlorabljal je službeni položaj

Pred senatom okrožnega sodišča v Ljubljani se je nedavno zagovarjal T. N. iz Domžal, bivši zemljiški referent okrajnega sodišča v Kamniku.

Javni tožilec ga je obtožil za več kaznivih dejanj, katere je storil v času svojega službovanja. 48 krat se je pregrešil proti službenim predpisom. Svoje delo je uravnal tako, da je zgolj na podlagi naznanilnega lista in brez ogleda na terenu ter po izjavi stranke proglasil parcelo kot last neke stranke. Zgolj na podlagi situacijskega načrta je omogočil strankam prenos zemljiške lastnine in to brez vsake odobritve in plačila davka na promet. Dovoljeval je popravke brez zarisa mejne črte na raznih parcelah, ki so last splošnega ljudskega premoženja.

Ob priliki uradnega poslovanja z zemljiško knjigo in knjižnimi prenosi ter v zvezi z izdajanjem zemljiških sklepov je sprejemal od strank denar za plačilo davka na promet in si tako ob različnih priložnostih prilastil zneske 3.300 din, 375 din, 2.925 din, 1.185 din, 375 din in 810 din. Kot uradna oseba je sprejemal tudi razna darila.

Za vse nepravilnosti in zlorabe službenega položaja ga je sodišče obsodilo na 3 leta in 6 mesecev strogega zapora.

Razvitje prapora

Strelci iz Predoselj so se že dalj časa pripravljali na svečano razvitje svojega prapora. Že v soboto je bilo na mestu prireditve vse živo. Odborniki in tudi strelci sami so hoteli napraviti vse čim lepše. Družina Franceta Mraka iz Predoselj je že večkrat nastopila in dosegla nekaj prav dobrih rezultatov. V nedeljo se je zbralo k proslavi precej občanov, domačinov, pa tudi okoliških prebivalcev. Po svečanem razvitju prapora so se strelci pomerili med seboj. Domači so se dobro odrezali. Prireditev, ki je potekala v najlepšem redu, je ves čas spremljala godba.

„Teden otroka" na Jesenicah

Na »Teden otroka« so se tudi Jeseničani dostojno pripravili in v resnici lepo praznovali. Ves teden so se vrstile prireditve in šolske proslave, prireditvam pa se je priključil tudi nastop najmlajših Jeseničanov, ki so včlanjeni v jeseniški vrtec. Program so izvajali otroci sami, po programu pa so bili vsi otroci pogoščeni. Vsem, ki so pomagali, da je ta proslava res uspela, se uprava vrtca najlepše zahvaljuje. Razen socialnemu skrbstvu in drugim forumom pa gre posebna zahvala tudi jeseniškim ženam, ki so prispevale za pogostitev otrok v vrtcu 15.000 dinarjev, predvsem pa predsednici ženskih društev tovarišici Štebilovi, ki nosi glavne zasluge za dostojno proslavitev »Tedna otroka« v jeseniškem vrtcu in na Jesenicah sploh.

Razstava v Skofji Loki

V nedeljo je bila zaključena razstava umetniških slik mojstrov iz Loke in okolice, o kateri smo v našem listu že pisali. To je bila največja prireditev v okviru Muzejskega tedna in predstavlja tako po svoji ureditvi kakor tudi skrbnem čutu za izbiro umotvorov eno izmed boljših, kvalitetnejših razstav, v Loki sami pa brez dvoma najboljšo. Številni obiskovalci od blizu in daleč, zlasti številne ekskurzije šolske mladine so mogle občudovati delo Jerneja iz Loke (posnetek freske in cerkve na Suhi), Albeta, bratov Šubicev, Koširja, Stupice, Zajca, Groharja, Sedeja, Bozovičarja in drugih.

Radio Ljubljana

Poročila poslušajte ob 5.35, 6., 7., 15., 17., 18., 19.30 in 22. uri.

Nedelja, 17. oktobra: 6.30 Pregled tiska. 8.15 Domače pesmi za prijetno nedeljsko jutro. 9.00 Otroška predstava — Niko Kuret: Ostržek — II. del. 10.00 Družinski pogovori. 12.00 Pogovor s poslušalci. 13.00 Pol ure za našo vas. 13.30 Želeli ste — poslušajte! 15.30 Prenos mednarodne nogometne tekme Turčija : Jugoslavija iz Sarajeva. 17.00 Javni veseli večer. 21.00 Kulturna kronika. 21.15 V svetu ritmov in melodij, — sodeluje Plesni orkester Radia Ljubljana.

Ponedeljek, 18. oktobra: 6.30 Tržno poročilo. 7.30 Gospodinjski nasveti. 11.15 Šolska ura za nižjo stopnjo. 13.00 Nove knjige. 13.10 Za vsakogar nekaj. — 14.10 Opoldanski koncert. 15.30 Šolska ura za višjo stopnjo — Zvone Zorko: Mesto pod Kalemegdanom. 16.10 Utrinki iz literature — Simon Jenko: Jeprški učitelj (odlomek). 16.30 Želeli ste — poslušajte! 18.00 Radijska univerza. 18.30 Zdravstveni nasveti. 20.00 Zunanjepolitični feljton. 20.15 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije. 22.15 Plesna glasba.

Torek, 19. oktobra: 6.35 Domače pesmi izvajajo zbori, ansambli in solisti. 7.30 Gospodinjski nasveti. 11.15 Cicibanom dober dan! (pisan šopek narodnih pesmic). 12.10 20 minut z Veselimi godci. 13.10 Za vsakogar nekaj. 14.00 Za mlade pevce in godce. 16.10 Utrinki iz literature — P. P. Njegoš: Iz »Gorskega Venca«. 16.30 Želeli ste — poslušajte! 18.00 Kulturni pregled. 18.30 Športni tednik. 20.00 Tedenski notranje politični pregled. 20.10 Filmske melodije. 21.30 Zabavna in plesna glasba.

Sreda, 20. oktobra: 6.35 Slovenske narodne. 7.30 Za gospodinje. 11.15 Šolska ura za višjo stopnjo. 12.00 Kmetijski nasveti. 13.00 Jezikovni pogovori. 13.5[illegible] Za vsakogar nekaj. 14.00 Gledališče in filmi. 16.10 Utrinki iz literature — Andre Maurois: Thamatos Palace hotel — I. — 16.30 Želeli ste — poslušajte! 18.00 Ljudje med seboj. 22.1[illegible] Plesna glasba.

Četrtek, 21. oktobra: 6.35 V pesmi in plesu po Jugoslaviji. 7.30 Za gospodinje. 11.15 Za pionirje. 11.35 Orkestralni spored. 12.10 Igra godba na pihala. 13.1[illegible] Za vsakogar nekaj. 16.10 Utrinki iz literature. 18.00 Okno v svet. 18.30 Modni kotiček. 20.0[illegible] Domače aktualnosti. 20.15 »Četrtkov večer«. 21.00 Literarni večer — Božidar Borko: Andre Maurois.

Petek, 22. oktobra: 6.30 Trim[illegible] poročilo. 11.15 Cicibanom dober dan! (zgodbice in pesmice o muckah). 13.00 Na straži. 16.1[illegible] Utrinki iz literature — M. A. Nexö: Iz »Proletarskih novel«. 16.30 Želeli ste — poslušajte! 18.10 Umetne in narodne pesmi poje mešani zbor. 18.45 15 minut z Avgustom Stankom. 20.0[illegible] Tedenski zunanje-politični pregled.

Sobota, 23. oktobra: 7.30 Gospodinjski nasveti. 11.35 Orkestralni spored — Davorin Jenko: Slavnostna uvertura Carl Maria von Weber: Koncert za fagot in orkester. 13.00 Okno v svet. 16.10 Utrinki iz literature — Erskine Caldwel: Jesenska snubitev. 16.30 Želeli ste — poslušajte! 18.00 Jezikovni pogovori. 18.15 Pesmi za naše male. 20.00 Pisan sobotni večer.

NA ROB

NEDAVNO STA DVA LETOVIŠČARJA občudovala lepote Triglavskega pogorja s ceste v neposredni bližini Telovadnega doma v Radovljici. Ko sem šel mimo, sta me ustavila in me vprašala za imena posameznih skalnatih vrhov v Triglavski skupini. Naštel sem jima vse od Debele peči, Rjavine in Viševnika, nakar sta mi rekla, da je z omenjenega mesta najlepši razgled na Triglavsko pogorje. Potem pa sta s prstom pokazala na tisto stran ceste, kjer je mestna mehanična delavnica in ob pogledu na zarjavele, razbite bencinske sode, polomljene ograje itd. dejala, kako škoda je, da taka navlaka kvari zunanjost kraja z edinstvenim razgledom na Triglavsko pogorje. Pripomnila sta še, če res ni nikogar, ki bi to odpravil ne samo ob modernizirani cesti, temveč še marsikje drugod.

Vsekakor bomo morali v bodoče več misliti na lepšo ureditev naših krajev, ne da bi nas šele turisti morali opozarjati na to. M.

Gibanje prebivalstva

NA JESENICAH

Rojenih je bilo od 29. sept. do 11. okt. 50 otrok.

Poročili so se: Drago Koblar, tov. delavec in Cvetka Geohelli, laborantka; Jožef Dolinšek, slaščičar in Frančiška Irbas, pom. delavka; Jožef Kosar, mizarski pomočnik in Ivana Hančič, kuh. pomočnica; Maksimiljan Medja, stroj. ključavničar in Elvira Feldin, žel. uslužbenka; Tomislav Škrabelj, mizar in Stefanija Grebenšek, nameščenka; Franc Hrastar, strojni tehnik in Valerija Slamnik, farmacevtka.

Umrli so: Filip Hlade, os. up. umrl 3. 10. na Jesenicah v bolnici; Katarina Opakov, osebna upokojenka, roj. 12. 1. 1901, umrla 6. 10. na Jesenicah v bolnici; Alojz Slamnik, osebni upok., roj. 17. 6. 1883, umrl 6. okt. na Jesenicah, Marinkova št. 4; Milena Roter, novorojenček, roj. 7. okt., umrla 7. okt. na Jesenicah v bolnici.

V KRANJU

Albina Hafnar, tov. delavka iz Kranja rodila dečka.

Poročili so se: Jožef Novak, stroj. ključavničar in Jožefa Zupančič, šivilja; Anton Tavčar, kovač in Terezija Benedik, tov. delavka.

Umrli so: Margareta Zajc, rojena Panda, roj. 15. 2. 1882, stan. v Kranju, Zlato polje, blok 22, umrla dne 10. okt.

Oglašujte v „Glasu Gorenjske"

Kino

Kino »Storžič«, Kranj: 15. do 17. okt. ameriški barvni film »Rdeče nebo nad Montano« — tednik. Predstave dnevno ob 16., 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic ob delavnikih od 15. ure dalje, ob nedeljah od 14. ure dalje. Matineja 17. oktobra ob 10. uri amer. barvni film »Na Rivieri« — tednik. — Prodaja vstopnic za matinejo od 9. do 10. ure. 18. in 19. okt. amer. film »Pohlepneži« — tednik.

Kino »Svoboda«, Stražišče: 16. in 17. okt. amer. barvni film »Na Rivieri«; tednik. Predstave v soboto ob 18. uri, predstava ob 20. uri odpade, v nedeljo ob 18. in 20. uri, predstava ob 15. uri odpade. Matineja 17. oktobra ob 10. uri »Rdeče nebo nad Montano«. Prodaja vstopnic za matinejo od 9. do 10. ure.

Kino »Krvavec«, Cerklje: 16. in 17. okt. avstrijski film »Eva podeduje raj«. 20. in 21. angl. film »S čredami čez kontinent«. Predstave v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 16. in 19. uri. V sredo in četrtek ob 20. uri.

Kino »Radio«, Jesenice: 17. do 20. oktobra nemški film »Stari grešnik«. 21. do 23. okt. francoski film »Državni neprijatelj št. 1«. Predstave vsak dan ob 18. in 20. uri. Vsako nedeljo dopoldne ob 10. uri matineja. Cena za odrasle 20 din, za otroke 10 din.

Kino »Plavž«, Jesenice: 17. do 20. oktobra francoski film »Državni neprijatelj št. 1«. 21. do 23. nemški film »Stari grešnik«. V ponedeljek in četrtek zaprto, torek, sreda in petek predstave ob 20. uri, sobota ob 18. in 20. uri, nedelja ob 16., 18. in 20. uri. Vsako nedeljo ob 10. uri matineja. Cena za odrasle 20 din, za mladino 10 din.

Kino »Storžič«, Kranj: 21. oktobra ameriški barvni film »Ostržek«. Predstavi ob 9. in 14. uri. Vstopnina 10 dinarjev. Film se otrokom in mladini toplo priporoča.

Kino »Svoboda«, Stražišče: 21. oktobra ameriški barvni film »Ostržek«. Predstavi ob 10. in 16. uri. Vstopnina 10 dinarjev.

OBJAVA

Na podlagi Odloka Zveznega izvršnega sveta o dovoljenju dolgoročnih posojil za zidavo stanovanjskih hiš in za popravilo hiš, ki niso vključene v stanovanjsko skupnost — Uradni list FLRJ št. 24/54-257 od 9. junija 1954 ter na osnovi sklepa Ljudskega odbora mestne občine Kranj z dne 12. oktobra 1954 se izdaja

RAZPIS

o pogojih za dodeljevanje dolgoročnih posojil za zidavo oziroma za dovršitev stanovanjskih hiš delavcev in uslužbencev.

1. LOMO Kranj je ustanovil poseben sklad v višini 10 milijonov din, iz katerega morejo črpati poedini delavci in uslužbenci na področju mesta Kranja dolgoročna posojila za zidavo in dograditev stanovanjskih hiš, da se tako čimbolj omili pomanjkanje stanovanj in omogoči čimprejšnja izgradnja potrebnega stanovanjskega fonda.

2. Dolgoročno posojilo iz tega sklada bo dajala Narodna banka, podružnica 611 Kranj - mesto pod istimi pogoji kot iz zveznih in republiških skladov.

3. Interesenti naj vložе prošnje pri Narodni banki 611 najkasneje do 20. oktobra 1954 na obrazcih, ki so na razpolago pri bančni blagajni in morajo te prošnje vsebovati vse, kar je predpisano v uvodoma cit. odloku Zveznega Izvršnega sveta.

LOMO KRANJ

Objava št. 19

Vsem prostovoljnim gasilskim društvom okraja Kranj

1. Vsi sektorski poveljniki naj ugotovijo vzrok izostankov častnikov in podčastnikov na posvetovanju, ki je bilo v nedeljo, dne 10. t. m. Imena opravičeno in neopravičeno odsotnih naj dostavijo svojim brigadnim štabom, ti pa jih zberejo in pošljejo okrajnemu štabu.

2. Sektorske poveljnike, ki še niso dostavili pregleda svojih požarnih okolišev, prosimo, da jih takoj oddajo v pisarni Zveze.

3. Gasilska zveza LRS, tehnični odsek, nas je obvestila, da je podjetje »Motor« Škofja Loka organiziralo servisno službo za pregledovanje, preizkušnjo, tipiziranje in popravljanje brizgaln vseh vrst in njihovega pribora. V ta namen je v podjetju ustanovljena motorizirana ekipa, ki se na povabilo javi v vsakem društvu, kjer bo na licu mesta izvrševala tudi manjša popravila. Vabimo društva, da se poslužijo te servisne službe. Svojo potrebe javite direktno podjetju »Motor« Škofja Loka, telefon št. 40. Društva, katerim smo pri nas odobrili kredite za popravilo prizgaln, morajo o tem najprej obvestiti nas.

4. Ponovno pozivamo vsa društva, ki še niso poravnala letošnje članarine, da to nemudoma store.

Na pomoč!

Sekretar: Rotar Metod
Predsednik: Tvrdy Makso
Okr. poveljnik: Šiling Joško

IZ ŽIVLJENJA IN DELA NAŠIH DRUŠTEV

Praznik v Rudnem

Pretekli teden je gasilsko društvo Rudno slavilo veliko delovno zmago. Ob pomoči vaščanov so gasilci zgradili vodni bazen, rezeervoar in postavili hidrante za večjo varnost vasi. Vsa dela so opravili prostovoljno, za kar so žrtvovali na tisoče delovnih ur. Vrednost njihovih delovnih naporov znaša 1 milijon 500.000 dinarjev. Kljub številnim težavam in vremenskim neprilikam so uspešno uresničili svoje načrte. Prav vsi člani društva so se izkazali pri delu, posebno pohvalo pa zaslužita predsednik društva tov. Demšar Alojz in poveljnik Jože Demšar.

Tudi v Dražgošah so se izkazali

Visoko v hribu nad Rudnim leži znana partizanska vas Dražgoše, simbol našega narodnoosvobodilnega boja. Danes je vas v glavnem vsa obnovljena. Prebivalci se tudi niso pozabili zavarovati pred morebitnimi požari. Z lastnimi sredstvi so se lotili gradnje vodovoda z rezervorarjem in hidranti. Dela bodo v kratkem zaključena, čeprav so le počasi napredovala, ker je dovoz materiala izredno otežkočal gradnjo. Uspeh ni izostal.

V nedeljo so na skupnem sestanku, kjer je bil tudi naš zastopnik, dražgoški prebivalci sklenili sodelovati s PGD Rudno. Ustanovili bodo posebno desetino, ki se bo usposobila za vse gasilske dolžnosti. Manjkajo jim še nove cevi in pribor zanje, vendar upajo, da bodo z dobro voljo hitro napredovali.

Marsikatero društvo na ravnini naj si vzame za vzgled vzpodbudne primere delavnosti gasilcev v Rudnem in v Dražgošah.

Priprave za redne občne zbore

Vsa društva že sedaj opozarjamo na redni letni občni zbor, ki bo po večini povsod v decembru t. l. Društva naj že sedaj pripravijo predvsem material za poročila in pregledajo, kako so bili izpolnjeni sklepi lanskega občnega zbora in kaj je društvo storilo v zvezi s sklepi III. kongresa Gasilske zveze LRS.

Obvestilo:

Društva, ki še niso dvignila knjižice »III. kongres Gasilske zveze LRS«, obveščamo, da je nekaj izvodov še na zalogi po ceni 130 dinarjev. Vsa društva, ki knjižic še niso nabavila, vabimo, da to takoj store. Istočasno obveščamo vsa društva, da imamo na zalogi še tiskovine za potrdilo o opravljenem izpitu za izprašenega gasilca in vabimo društva, da jih dvignejo po potrebi v naši pisarni.

V zvezi z našimi objavami o spremembah delovnega časa zvezine pisarne, obveščamo, da je vsak ponedeljek popoldne ob uradnih urah navzoč tudi en član Izvršnega sekretariata. Zato naj bodo osebni obiski po možnosti omejeni na ta dan.

objave · oglasi

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče Kranj

Trek, 19. oktobra ob 20. uri: Red A in izven — Hans Tiemeyer — Mladost pred sodiščem.

Četrtek, 21. oktobra ob 16. uri: Red C in izven — Sidney Howard — Pokojni Christopher Bean.

Petek, 22. oktobra ob 20. uri: Red B in izven — Hans Tiemeyer — Mladost pred sodiščem.

Sobota, 23. oktobra ob 20. uri: Gostovanje v Železnikih — H. Tiemeyer — Mladost pred sodiščem.

Nedelja, 24. okt. ob 16. uri: Izven in za podeželje — Sidney Howard — Pokojni Christopher Bean.

Mestno gledališče Jesenice

Sobota, 16. oktobra ob 19.30 uri: Shakespeare — Othello.

Nedelja, 17. okt. ob 14. uri: Shakespeare — Othello.

Pri nedeljski predstavi zveze z vlaki ugodne.

MALI OGLASI

Prodam moško kolo. Ogled na Bekselnu.

Prodam stavbno parcelo 1000 kv. metrov v Kranju. Naslov v upravi lista.

Na Stari cesti najdena rdeča jopica 29. sept. — se dobi pri Vovk, Zlato polje, blok I-28.

Preklicujem štev. bloka 16616, izdan v Komisijski trgovini dne 25. II. 1953.

Mlado kozico, samsko za pleme, brez rog, **kupi** Janez Razpet, Bistrica 6, Duplje.

Prodam nov **radio** aparat zn. »Kras«. Žlebir Anton, Dvorje 75, Cerklje.

Ugodno prodam krznen plašč (lisica), nizke športne čevlje št. 36 ter otroške škornčke iz filca za tri leta starosti.

11. oktobra sem na poti od postaje Škofja Loka do Bitnja **izgubil** listnico z dokumenti na ime Dušan Mauer. Vrniti proti nagradi na gimnazijo v Loki.

Dve omari 2 m široki, 2,20 visoki, **ugodno naprodaj.** Naslov v upravi lista.

Štedilnik, dobro ohranjen, za vzidati, s pečico in bakrenim kotličkom, **naprodaj** za 10.000.— dinarjev. Tupaliče 8.

Cenjenim gostom sporočamo, da bo gostilna na Poljanah — Kočna »Pri Rozmanu« za nedoločen čas **zaprta.**

Prodam knjižno omaro, pisalno mizo, okroglo mizo in 4 stolov iz češnjevega lesa. Naslov v upravi lista.

Kdor je našel moško **športno kolo** s prestavami na kranjskem polju, naj ga vrne Engelman Marijanu, Jezerska c. 11 proti nagradi.

Kvalificirane ključavničarje, varilce in mizarje sprejmemo takoj. Hrana in stanovanje zagotovljeno. Kladivotovarna športnega orodja — Begunje pri Lescah.

SPREMEMBA VOZNIH REDOV OD 17. 10. 1954

Kranj — Preddvor — Jezersko:

Odhod iz Kranja od nedeljah ob 7.20 (prej 8.10)

Kranj — Golnik:

Odhodi z Golnika: 4.50, 6.30. 10.20, 14.30

Odhodi iz Kranja: 5.30, 7.20,12.50, 16.00

V nedeljah ob 7.20 (prej 8.10)

Vsi ostali vozni redi ostanejo neizpremenjeni.

Uprava »Avtopromet« Kranj